

Osavuosisikatsaus III

1.1.-30.9.2019

Nurmijärvi

Sisältö

	JOHDANTO	1
1	Yleinen talouden kehitys	2
2	Henkilöstö	3
3	Työttömyys ja väestömäärän kehitys	4
4	Talousarvion toteutuminen	
	4.1. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	5
	4.2. Rahoitusosan toteutuminen	8
	4.3. Investointiosan toteutuminen	10
	4.4. Käyttötalousosan toteutuminen	11
	Ylin päätöksenteko	14
	Konsernipalvelut	16
	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	20
	Ympäristötoimiala	24
	Nurmijärven Vesi-liikelaitos	32
	Aleksia-liikelaitos	36
	Tytäryhteisöt	38
5	Talousarviomuutokset	48

Kansikuva:
Nukarinkoski

JOHDANTO

Nurmijärven kuntakonsernin talouden ja toiminnan toteutumisesta raportoidaan valtuustolle neljännesvuositain siten, että ensimmäinen osavuosikatsaus toteutetaan maaliskuun lopun tilanteesta, toinen kesäkuun, ja kolmas syyskuun lopun tilanteesta. Viimeinen koko vuoden kattava raportointi toteutuu osana konsernitilinpäätöstä.

Osavuosikatsaukseen sisältyy talouden toteumatietojen lisäksi valtuustoon nähden sitovien vuositavoitteiden toteumatiedot, konserniyhteisöjen talouden ja toiminnan raportointi sekä päivitetty tilinpäätösennuste.

Mahdolliset talousarviomuutokset käsitellään talousarviovuoden aikana pääsääntöisesti osavuosikatsausten yhteydessä. Kuitenkin kiireelliset ja taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittävät muutokset tulee tuoda viipymättä valtuuston käsiteltäväksi. Osavuosikatsauksen viimeisessä luvussa on esitetty talousarviovuoden aikana toteutetut talousarviomuutokset sekä kunkin osavuosikatsauksen yhteydessä valtuustolle esitettävät mahdolliset uudet muutokset.

Vuonna 2018 kunnan tilikauden tulos painui 12,1 milj. euroa alijäämäiseksi ja kunnan lainakanta nousi 169,2 milj. euroon. Historiallisen heikkoon tulokseen vaikuttivat erityisesti palvelutuotannon menojen merkittävä kasvu sosiaali- ja terveystaloudessa sekä se ettei tulorahoitus erityisesti verotulojen osalta kasvanut edellisvuodesta lähes ollenkaan.

Kuluvan vuoden osalta tilikauden ennustetaan toteutuvan edellisvuotta synkempänä. Valtuuston vahvistaman talousarvion alkuperäinen budjetoitu alijäämä oli 3,1 milj. euroa, joka nousi 5,4 milj. euroon maaliskuun osavuosikatsauksessa tehdyn sote-budjetin korjauksessa. Kesäkuun osavuosikatsauksessa kunnan omien toimialojen osalta käyttötalouden talousarviomuutokset heikensivät toimintakatetta noin 2,0 milj. euroa ja verotulojen ennustettiin laskevan talousarviosta noin 4,7 milj. euroa. Kesäkuun osavuosikatsauksessa tilikauden alijäämän ennustettiin painuvan 11 milj. euroon.

Syyskuun lopun tilanteessa erikoissairaanhoidon menojen arvioidaan HUS:n antaman tilinpäätösennusteen perusteella kasvavan talousarviosta noin 6,5 milj. euroa ja verotulojen arvioidaan heikentyvän edelleen edellisestä ennusteesta 1,4 milj. euroa. Tämän perusteella tilikauden alijäämäennuste uhkaa painua yli 15 milj. euroon.

Mikäli kunnan talous toteutuu kuluvana vuonna tilinpäätösennusteen mukaisesti, tulee monien vuosien aikana kertyneestä ylijäämäpuskurista syödyksi yli 40 prosenttia kahden vuoden aikana.

Kunnan lainakanta on tilikausien 2011-2017 aikana kasvanut 75,6 milj. eurosta 153,8 milj. euroon. Suhteellisen lyhyessä ajassa kunnan lainakanta on yli kaksinkertaistunut ja vuoden 2019 osalta tilinpäätösennusteessa lainakannan arvioidaan ylittävän 200 milj. euron tason. Ilman NUUKA-ohjelman mukaisia toimenpiteitä lainakannan ennustettaisiin nousevan vuoden 2026 loppuun mennessä jo yli 380 milj. euroon.

Taloussuunnitelma 2020-2022 on valmistelu NUUKA-ohjelman linjausten mukaisesti. Tämän perusteella kunnan alijäämäisen talouden ennakoitaan kääntyvän ylijäämäiseksi jo ensi vuoden aikana. Kunnan velkaantumisen tulee jatkumaan vielä vuoden 2022 loppuun saakka, jonka jälkeen lainakannan tulee ohjautua laskuun. Kunnan talouden vahvistamisen kannalta käyttötalousmenojen kasvun rajoittaminen sekä investointien merkittävät priorisointitoimet nousevat keskiöön, jotta kunnan vuotuisen tulorahoituspohjan ja käyttö- ja investointitalouden menotason krooninen epäsuhta saadaan tasapainotettua jo lähivuosien aikana. Nurmijärven kunta on selvästi Keski-Uudenmaan kasvukunnista velkaisin ja myös vakavaraisuudeltaan heikoimmasta päästä. Kunnan kestävä kasvun tavoittelu tulee edellyttämään rohkeita päätöksiä niin palveluverkon ja toimintaprosessien modernisoinnissa kuin myös infrahankkeiden priorisoinnissa.

1 YLEINEN TALOUDEN KEHITYS

Valtionvarainministeriön syyskuun taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouskasvu näyttää vielä lähi-aikoina myönteiseltä kansainvälisen talouden heikoista uutisista huolimatta. Kansantalouden kehittymistä kuvaavan bruttokansantuotteen (BKT) kasvun ennustetaan hidastuvan 1,5 prosenttiin, joka on selvä lasku edellisen vuoden 1,7 prosentin kasvutasosta. Kotimainen kysyntä ylläpitää kasvua, mutta yksityisten investointien ja kulutuksen kasvu hidastuu yleisen epävarmuuden heijastuessa suomalaisten kuluttajien ja yritysten odotuksiin.

Käytettävissä olevien tulojen kasvua ylläpitävät työllisyyden koheneminen sekä ansiotason nousu. Yksityiset investoinnit näyttävät kääntyvän laskuun vuoden 2019 aikana, mutta julkiset investoinnit jatkavat kasvuaan ja kasvun arvioidaan olevan prosentin luokkaa edellisen vuoteen verrattuna. Muun talonrakentamisen kuin asuntojen kasvun taustalla ovat erityisesti julkiset investoinnit. Suomen viennin kasvua hidastaa ennen kaikkea Euroopan heikentyneet näkymät, mutta vaikka näkymät vientimarkkinoilla ja maailmantaloudessa ovat heikentyneet, eivät ne ole vaikuttaneet merkittävästi Suomen vientiteollisuuden näkymien heikkenemiseen ennustejaksolla.

Vuosina 2020-2021 BKT:n kasvun arvioidaan hidastuvan 1,0 prosentin vuosikasvuvauhtiin ja 2022-2023 alle yh-

teen prosenttiin. Ansiotason nousu tukee yksityisen kulutuksen kasvua. Suomen vientikysynnän kasvu hidastuu voimakkaasti vuonna 2019 johtuen varsinkin Saksan heikoista talousnäkyistä ja maailmankaupan- ja talouden hitaamman kasvun heijastumisesta Suomen vientiin. Ennustejaksolla viennin kasvu jatkuu maltillisella uralla seuraten vientikysynnän kehitystä. Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu tulevat pysäyttämään työvoiman kysynnän kasvun vuosina 2020–2021. Työttömyysasteen aleneminen finanssikriisiä edeltävän suhdannehuipun lukemiin lisää työmarkkinoiden kiireyttä, mikä puolestaan vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen.

Suomen taloudessa viime vuosina nähty hyvä suhdanne on kohentanut julkisen talouden tilaa. Julkisen talouden rahoitusasema on kohentunut viime vuodet sopeutustoimien ansiosta, mutta tulee heikentymään tulevina vuosina. Julkisen talouden sektoreista valtionhallinto ja paikallishallinto ovat edelleen alijäämisiä ja julkisessa taloudessa on edelleen vakavia rakenteellisia ongelmia. Julkinen talous alkaa jälleen heikentyä 2020- luvun alkuvuosina, kun sopeutustoimet päättyvät ja talouskasvu hidastuu. Inflaatiopaineiden odotetaan kokonaisuutena kasvavan hitaasti ennustejaksolla. Ansiotason nousun odotetaan vähitellen heijastuvan laajemmin hintoihin ja kulutuskysyntä kasvaa tasaisesti. Raaka-aineiden hintojen kasvu on kuitenkin maltillista.

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	217	226	234	242	249	257
Palvelut, määrän muutos, %	1,6	2,4	1,8	1,2	1,0	1,1
Koko teollisuus, määrän muutos, %	4,1	8,4	0,1	3,0	1,8	1,4
Työn tuottavuus, muutos, %	2,0	2,8	-0,9	0,7	0,6	0,8
Työlliset, muutos, %	0,4	1,1	2,6	1,0	0,5	0,3
Työllisyysaste, %	68,7	69,6	71,7	72,5	73,0	73,4
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	7,4	6,5	6,3	6,2
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,4	0,7	1,1	1,1	1,4	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	0,9	0,2	1,7	2,7	3,1	2,9
Vaihtotase, mrd. euroa	-1,6	-1,6	-3,7	-3,0	-3,2	-3,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-0,7	-0,7	-1,6	-1,2	-1,3	-1,2
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,4	0,5	0,7	0,0	-0,2	-0,1
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	55,6	53,7	53,1	52,7	53,1	53,0
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	43,8	43,0	42,3	41,9	42,2	42,1
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,7	-0,7	-0,8	-1,0	-1,4	-1,5
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,6	-1,8	-1,2	-0,9	-1,2	-1,1
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	62,6	60,8	58,9	58,8	58,8	59,7
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	47,1	46,8	44,8	44,4	43,9	44,3

Taloudellinen katsaus, syyskuu 2019 – Valtiovarainministeriön julkaisu 2019:51

2 HENKILÖSTÖ

Henkilöstökulut, 1 000 eur	Tot. 2019 1-9	Tot. 2018 1-9	TA 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	TP 2018	Ero TP Enn./ TP 2018
Palkat ja palkkiot	-44 101	-60 400	-59 494	-74 251	-81 759	7 508
Henkilösivukulut	-10 977	-14 673	-14 829	0	-19 770	19 770
Eläkekulut	-9 670	-12 456	-12 734		-16 850	16 850
Muut henkilösivukulut	-1 307	-2 218	-2 096		-2 919	2 919
Yhteensä	-55 078	-75 073	-74 324	-74 251	-101 529	27 278

Palvelussuhteet	Tot. 2019 1-9		Tot. 2018 1-9		TP 2018	
Vakinaiset	1 328	74 %	1 860	77 %	1 871	77 %
Määräaikaiset (ml. sijaiset)	462	26 %	563	23 %	551	23 %
Yhteensä	1 790	100 %	2 423	100 %	2 422	100 %

HTV3 *	Tot. 2019 1-9	Tot. 2018 1-9	TP 2018	TP 2017
Kunta ja liikelaitokset yhteensä	980	1 343	1 826	1 808

* HTV3= palveluksessaolopäivien (vähennetty kaikki poissaolot) lkm kalenteripäivinä / 365 * (osa-aika-%/100)

Kunnan organisaatio- ja henkilöstörakenne uudistuivat 1.1.2019 lukien. Henkilöstömäärä 30.9.2019 oli yhteensä 1790, mikä on 633 vähemmän verrattuna 30.9.2018 tilanteeseen. Vakituista henkilöstöä oli 1328 (v. 2018: 1860), sijaisia ja muista määräaikaisia 443 (542) sekä työllistettyjä 16 (19) ja oppisopimusopiskelijoita 3 (2). Henkilöstömäärän rinnalla seurataan henkilötyövuosi -tunnuslukua (HTV3), joka kuvaa toteutunutta työpanosta kaikki poissaolot huomioiden. Syyskuun loppuun mennessä HTV3 oli 979,8 (v. 2018: 1342,6). Sairauseräily kertyi 11,5 kalenteripäivää henkilöä kohden (v 2018: 11,3). Lähde: Kuntari.

Vuoden alusta lukien toteutettiin opetushenkilöstön ja tuntipalkkaisen henkilöstön palkantarkistukset järjestelyä koskeneiden paikallisneuvottelujen jälkeen. Palkkojen yleiskorotukset tulivat voimaan 1.4.2019. Pääosa lomarahosta maksettiin kesäkuun palkanmaksujen yhteydessä. Syyskuun loppuun mennessä lomarahoja on maksettu yhteensä 2,04 milj. euroa. Virka- ja työehtosopimusten mukainen määräaikainen 30%:n suuruinen lo-

marahaleikkaus ja samalla paikallinen sopimus lomarahojenvaihtamisesta vapaaksi päättyi 30.9.2019.

Valmentavan johtamisen kehittämiseksi järjestettiin alkuvuoden aikana kolme esimies- ja johtoryhmävalmennusta ja teemaa käsiteltiin kaikkien esimiesten yhteisissä tilaisuuksissa toukokuussa ja syyskuussa.

Henkilöstökysely toteutettiin helmikuussa ja sen tulokset käsiteltiin työpaikoilla pääosin kesäkuuhun mennessä ja laadittiin lähes 60 kehittämissuunnitelmaa. Kyselyssä kokonaiskeskiarvo laski hiukan vuoden 2018 kyselyyn nähden ja oli 2,71 (asteikko 0-4, v.2018: 2,75). Osa-alueittain tarkasteltuna johtamisen osa-alueen keskiarvo oli 2,55 (2,69), työhyvinvointi 2,78 (2,81) ja työyhteisö 2,74 (2,72).

Uuden henkilöstöohjelman valmistelu alkoi syyskuussa. Tavoitteena on laatia henkilöstöasioiden kehittämistävoitteet sisältävä henkilöstöohjelma vuosille 2020-2021. Työnantajakuvatutkimus sisältyy ohjelman valmisteluun ja se käynnistyi myös syyskuussa.

3 TYÖTTÖMYYS JA VÄESTÖMÄÄRÄN KEHITYS

Työttömyys

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli koko maan tasolla syyskuun lopussa yhteensä 226 042 työtöntä työnhakijaa. Se on 6 040 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 prosenttia, joka on 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Koko maan tasoon verrattuna Nurmijärven työttömyysaste 5,6 % on varsin maltillinen.

Uudellamaalla oli syyskuun lopussa yhteensä 68 280 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 1 347 työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa 8,0 %. Nurmijärven työttömyysaste 5,6% on Uudenmaan alhaisimpia (Kuva 1).

Kuva 1. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain Uudellamaalla syyskuussa 2019 [TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto].

Työttömyys	1.1.2018	30.9.2018	1.1.2019	30.9.2019
Työttömyysaste, %, koko maa	10,9	8,8	9,6	8,6
Työttömyysaste, %, Nurmijärvi	6,3	5,5	6	5,6
Nuorisotyöttömiä (alle 25-vuotiaat)	153	160	162	137
Pitkäaikaistyöttömiä	404	345	353	409
Avoimia työpaikkoja	191	217	265	325

© Uudenmaan ELY-keskus / Työ- ja elinkeinoministeriö

Väestönkehitys Nurmijärvellä	henkilöä	muutos ed. v./ alusta	muutos- prosentti
31.12.2011 toteutunut	40 349	412	1,03 %
31.12.2012 toteutunut	40 719	370	0,92 %
31.12.2013 toteutunut	41 178	459	1,13 %
31.12.2014 toteutunut	41 577	399	0,97 %
31.12.2015 toteutunut	41 897	320	0,77 %
31.12.2016 toteutunut	42 010	113	0,27 %
31.12.2017 toteutunut	42 159	149	0,35 %
31.12.2018 toteutunut	42 665	506	1,20 %
30.9.2019 ennakkotieto	42 939	286	0,64 %

© Tilastokeskus

4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

4.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen ja tilinpäätösennuste vuodelle 2019

Kunnan palvelutuotannon nettomenoja kuvaava toimintakate on syyskuun tilanteessa -157,9 milj. euroa, joka on noin 2,6 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2018 vastaavana ajankohtana. Talousarvioon nähden toimintakate on toteutunut noin prosentin parempana. Toimintakateen heikentymistä selittää erityisesti sosiaali- ja terveysmenojen nousu edellisvuodesta sekä kunnan henkilöstömenojen nousu kunnan omilla toimialoilla ja liikelaitoksissa.

Toimintatuotot ovat toteutuneet 5,7 milj. euroa heikompana kuin vuoden 2018 vastaavana ajankohtana. Toimintatuottojen heikompi kertymä selittyy sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintatuottojen siirtymisestä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle. Kesäkuun tilanteessa muihin toimintatuottoihin on jaksotettu alkuvuodelle kuuluvia, mutta vasta tilinpäätöksessä toteutuvia maanmyynnistä ja maankäyttösopimuksista johtuvia saatavia yhteensä 3,9 milj. euroa. Aiempina vuosina kyseisiä tulokirjauksia ei ole tehty syyskuun tilanteessa. Kun toimintatuotoista eliminoidaan pois sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannon siirtymisen vaikutus, tuottojen vertailukelpoinen kasvu edellisen vuoden kesäkuuhun verrattuna on 3,3 milj. euroa ja 8 prosenttia.

Toimintakulut ovat toteutuneet 3,1 milj. euroa pienempinä kuin vuoden 2018 vastaavana ajankohtana. Tätä selittää sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannon siirtyminen kuntayhtymälle, jonka perusteella sosiaali- ja terveyspalvelujen kulut kohdentuvat kuntalaskutuksessa nettomääräisenä (toiminnan tuotot vähennettynä kuluista) kunnan toimintakuluihin. Toimintakulujen toteutumisen arvioinnissa on edelleen huomioitava, että sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuma perustuu ennakkolaskutukseen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän syyskuun kuukausiraportissa Nurmijärven palveluiden käyttöön perustuvat sosiaali- ja terveysmenot olivat toteutuneet 2 prosenttia talousarviota suurempina syyskuun lopun tilanteessa.

Kunnan ja liikelaitosten toimintakulut ilman sosiaali- ja terveyspalveluja ovat toteutuneet 3,7 milj. euroa vuoden 2018 tammi-syyskuuta suurempina. Tätä selittää pääasiassa henkilöstömenojen nousu edellisvuoteen nähden, joka perustuu erityisesti työmarkkinajärjestöjen solmimiin palkkojen sopimuskorotuksiin. Lisäksi koulukuljetuksista sekä toimitilojen sisäilman ongelmien

väistötilaratkaisuihin syntyneet kustannukset ovat toteutuneet ennakoarvioita suurempina, joka osaltaan heikentää toimintakatetta edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden.

Verotulokertymä on syyskuun loppuun mennessä huomattavasti edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa matalampi, noin 10,4 milj. euroa. Heikkoon verotulokertymään on vaikuttanut verotulojen tilitysrytmin muutoksen ohella erityisesti valtakunnallinen verokorttiuudistus ja sähköisen tulorekisterin tiedonsiirto-ongelmat. Verohallinnon mukaan kertymävaje alkaa korjaantua suurelta osin vasta joulukuussa tehtävissä ennakonpidätyksissä ja vaje tulee kasvamaan loppusyksyn ajan, elleivät veronmaksajat korota laajasti veroprosenttejaan.

Kuntaliiton 9.10.2019 päivätyn veroennusteen perusteella verotulojen on arvioitu vuoden loppuun mennessä laskevan edellisestä verotuloennusteesta noin 1,4 milj. euroa. Kokonaisuudessaan verotulojen ennustetaan alittavan talousarvion noin 6 milj. eurolla.

Valtionosuudet ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti toteuman ollessa syyskuun lopussa n. 22,8 milj. euroa. Valtionosuuksien ennustetaan toteutuvan noin 2 milj. euroa talousarviota suurempina. Valtionosuuksien nousu perustuu maan hallituksen budjettiriihen yhteydessä tehtyyn päätökseen, jossa linjattiin valtionosuuksien yksittäisen kertakompensatioerän maksatuksen aikaistamisesta ensivuodelta kuluvalle vuodelle.

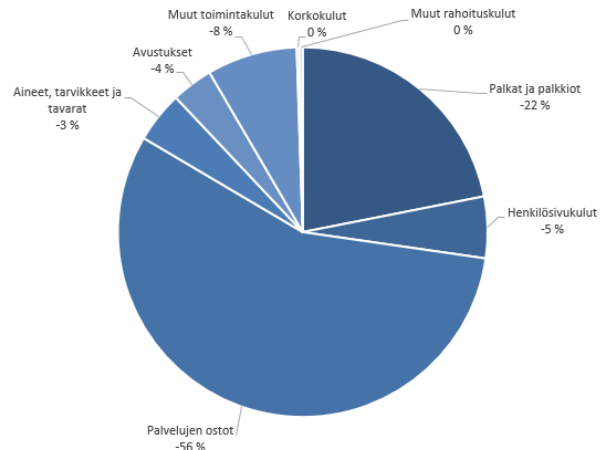
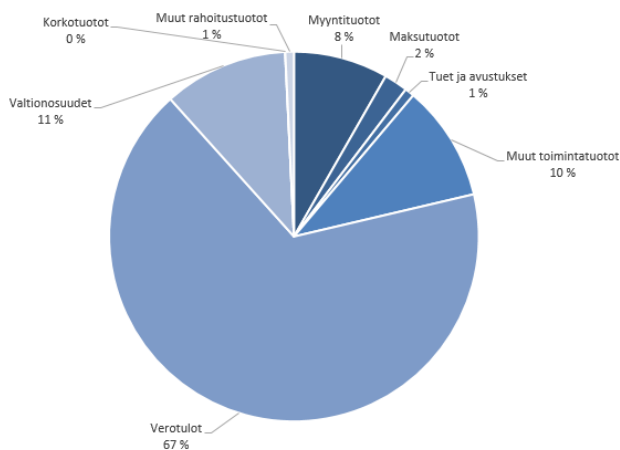
Nurmijärven kunnan vuosikate on syyskuun tilanteessa 5,6 milj. euroa. Käyttötalousmenojen kasvun ja samanaikaisen verotulojen laskun perusteella vuosikate arvioidaan tilinpäätösennusteessa asettuvan 4,4 milj. euroon alittaen muutetun talousarvion noin 8 milj. eurolla. Rahoitustuottojen ja -kulujen nettototeuma alittaa talousarvion 0,3 milj. euroa. Toteuma on 0,8 milj. euroa vuoden 2018 vastaavaa ajankohtaa heikompi. Syyskuun lopun toteumaeron talousarvioon nähden arvioidaan tasoittuvan loppuvuoden aikana, kun Nurmijärven sähkön osinkotuottojen toinen, noin miljoonan euron suuruinen maksuerä tuloutuu kunnalle.

Tammi-syyskuun alijäämä on 7,1 milj. euroa, joka on 14,3 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2018 syyskuussa. Alijäämään vaikuttaa edellä mainittujen erien lisäksi suunnitelman mukaiset poistot, jotka korkeasta investointitasosta johtuen ovat 0,6 milj. euroa suuremmat kuin edellisvuonna. Tilikauden alijäämän arvioidaan painuvan nykyennusteiden perusteella noin 15,4 milj. euroon.

TULOSLASKELMA, 1 000 eur (kunta + LL)	Tot. 2019 1-9	KS 2019 + muutokset	Tot - %	TP 2019 Enn.	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Myyntituotot	17 309	24 461	71 %	24 446	20 579	94 312
Maksutuotot	4 329	5 640	77 %	5 663	8 666	14 720
Maankäyttösop. ennakkomaksujen tuloutus	2 009	1 950	103 %	1 950	0	1 996
Tuet ja avustukset	1 720	1 202	143 %	1 621	1 404	2 133
Myyntivoitot	0	0		0	0	0
Muut toimintatuotot	21 242	29 282	73 %	29 384	19 654	27 805
Toimintatuotot	44 600	60 584	74 %	61 113	50 303	138 970
Henkilöstökulut	-55 078	-74 042	74 %	-74 210	-75 073	-101 529
Palvelujen ostot	-114 752	-153 797	75 %	-157 857	-88 447	-187 309
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 123	-12 979	70 %	-12 973	-11 081	-15 589
Avustukset	-7 394	-10 502	70 %	-10 610	-11 197	-14 943
Muut toimintakulut	-16 119	-22 862	71 %	-23 008	-19 781	-27 043
Toimintakulut	-202 466	-274 181	74 %	-278 658	-205 580	-346 412
Toimintakate	-157 866	-213 597	74 %	-217 544	-155 276	-207 442
Verotulot	140 160	194 739	72 %	188 724	150 601	183 173
Valtionosuudet	22 777	30 208	75 %	32 195	22 574	30 117
Verorahoitus yht.	162 937	224 947	72 %	220 919	173 175	213 290
Korkotuotot	30	0		0	31	94
Muut rahoitustuotot	1 569	2 662	59 %	2 662	2 217	2 318
Korkokulut	-458	-822	56 %	-863	-708	-1 345
Muut rahoituskulut	-606	-740	82 %	-740	-167	-168
Vuosikate	5 606	12 450	45 %	4 434	19 272	6 748
Poistot ja arvonalentumiset	-12 657	-19 891	64 %	-19 891	-12 056	-18 854
Poistoeron muutos	0	13	0 %	13	0	13
Tilikauden ylij. +/- alij. -	-7 051	-7 428	95 %	-15 445	7 216	-12 094

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tot. 2019 1-9	KS 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toimintatuotot / Toimintakulut	22,0 %	22,1 %	21,9 %	24,5 %	40,1 %
Vuosikate / poistot, %	44,3 %	62,6 %	22,3 %	159,9 %	35,8 %
Vuosikate, €/asukas	131	292	103	456	158
Asukasmäärä	42 939	42 660	43 149	42 305	42 677

Verotulot, 1 000 eur	Tot. 2019 1-9	Tot. 2018 1-9	TA 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	TP 2018	Ero TP Enn./ TP 2018
Kunnan tulovero	128 579	139 790	176 897	170 432	166 166	4 266
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 761	5 983	8 269	8 776	7 631	1 144
Kiinteistövero	4 821	4 827	9 573	9 517	9 376	141
Yhteensä	140 160	150 601	194 739	188 724	183 173	5 551

Valtionosuudet, 1 000 eur	Tot. 2019 1-9	Tot. 2018 1-9	TA 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	TP 2018	Ero TP Enn./ TP 2018
Peruspalveluiden valtionosuudet ml. tasaukset	32 938	32 918	43 930	38 868	43 891	1 848
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-5 005	-5 225	-6 967	-6 673	-6 949	276
Yhteensä	22 777	22 574	30 208	32 195	30 117	2 078

Tunnuslukutaulukko, 1 000 eur	Tot. 2019 1-9	KS 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	Tot. 2018 1-9	TP 2018	Ero TP Enn./ TP 2018	Ero TP Enn./ KS 2019
Toimintakate	-157 866	-213 597	-217 544	-155 276	-207 442	-10 102	-3 948
Nettomenojen kasvu, %*	66,8 %	3,0 %	4,9 %		8,0 %	104,9 %	1,8 %
Vuosikate	5 606	12 450	4 434	19 272	6 748	-2 314	-8 016
Vuosikate/poistot, %	44,3 %	62,6 %	22,3 %	159,9 %	35,8 %	-13,5 %	-40,3 %
Verorahoitus	162 937	224 947	220 919	173 175	213 290	7 629	-4 027
Verorahoituksen kasvu, %*	-0,06	0,05	0,04	0,00	0,00	0,04	-0,02
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 051	-7 428	-15 445	7 216	-12 094	-3 351	-8 016
Toiminnan ja inv. rahavirta	-13 717	-30 841	-30 677	1 051	-20 252	-10 425	164
Investointien rahavirta	-17 452	-39 891	-31 711	-18 491	-26 417	-5 293	8 180
Lainat	187 072	203 112	200 300	145 827	169 248	31 052	-2 812
Lainat €/asukas	4 357	4 761	4 642	3 447	3 966	676	-119
Asukasmäärä	42 939	42 660	43 149	42 305	42 677	472	489

* edellisen vuoden vastaava ajanjakso

4.2 Rahoitusosan toteutuminen ja tilinpäätösennuste vuodelle 2019

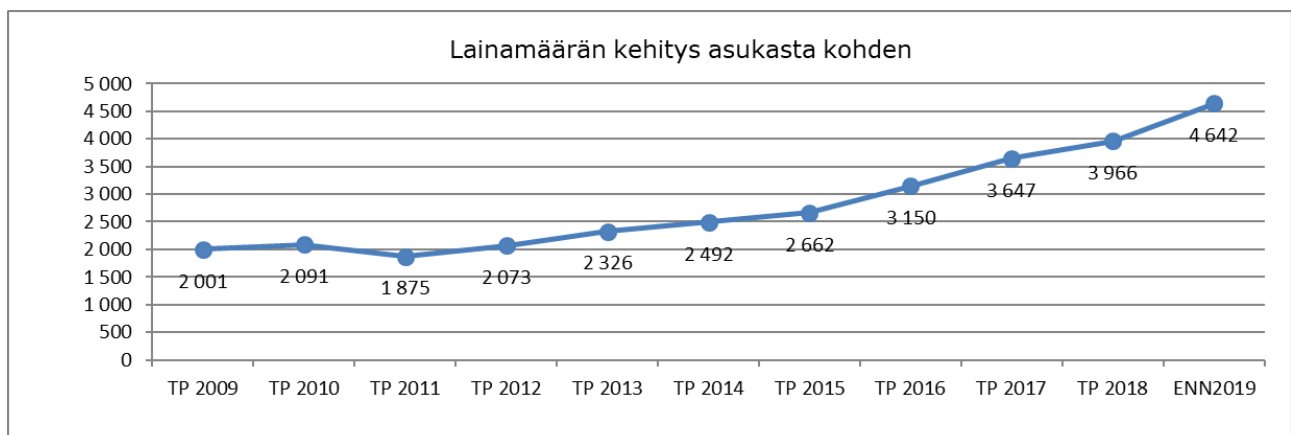
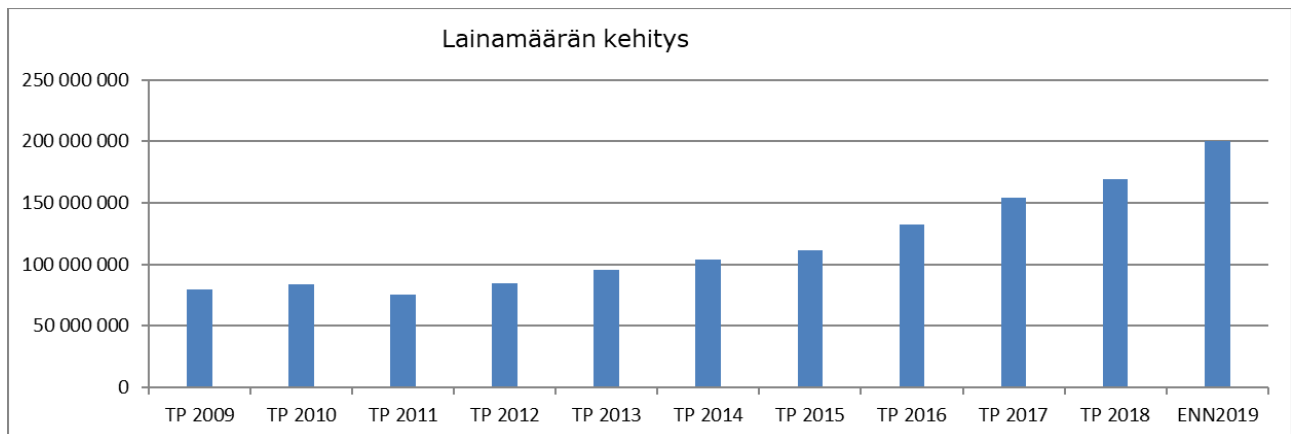
Kunnan rahavarojen muutos oli tammi-syyskuussa -3,7 milj. euroa. Syyskuun lopussa kunnan lainakanta, sisältäen liikelaitokset, on ollut 187 milj. euroa. Lyhytaikaisia lainoja on nostettu syyskuun loppuun mennessä 24,9 milj. euroa, jotka ovat kohdistuneet sekä investointien rahoittamiseen, että pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin.

Marraskuun aikana 30 milj. euroa kunnan lyhytaikaisista lainoista konvertoidaan pitkäaikaisiksi lainoiksi. Vuosikatteen heikentymisestä johtuen kunnan nettolainanoton arvioidaan nousevan alkuperäisestä talousarviosta

noin 3,7 milj. euroa. Tämä on huomioitu osavuositarkastuksen talousarviomuutoksissa.

Tilinpäätösennusteessa kokonaislainamäärän arvioidaan asettuvan 200,3 milj. euroon, jolloin asukaskohtainen lainakanta olisi 4 642 euroa. Edellisvuoteen nähden kunnan lainakanta kasvaisi näin ollen 31,1 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen osuuden arvioidaan lainsalkussa kasvavan 3,7 milj. euroa edellisvuoteen nähden sekä pitkäaikaisten lainojen kasvavan 27,4 milj. euroa.

	Tot. 2019 1-9	KS 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	TP 2018
Lainakanta, milj.euroa	187,0	203,1	200,3	169,2
Lainakannan muutokset	17,8	27,4	31,1	15,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	40,0	40,0	25,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7,1	-12,6	-12,6	-9,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	24,9	0,0	3,7	-0,3
Lainat euroa/asukas	4 357	4 761	4 642	3 965
<i>asukasluku</i>	42 939	42 660	43 149	42 677

RAHOITUSLASKELMA, 1 000 eur (kunta + LL)	Tot. 2019 1-9	KS 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toiminnan rahavirta	3 734	9 050	1 034	19 542	6 165
Vuosikate	5 606	12 450	4 434	19 272	6 748
Tulorahoituksen korjauserät	-1 872	-3 400	-3 400	270	-582
Investointien rahavirta	-17 452	-39 891	-31 711	-18 491	-26 417
Investointimenot	-19 812	-44 874	-36 694	-19 151	-29 992
Rahoitusosuudet investointeihin	488	613	613	660	995
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 872	4 370	4 370	0	2 580
Toiminnan ja investointien rahavirta	-13 717	-30 841	-30 677	1 051	-20 252
Rahoituksen rahavirta					
Antolain. muutokset	-66	0	0	-432	-462
Antolainauksen lisäykset	-66	0	0	-432	0
Antolainauksen vähennykset					
Lainakannan muutokset	17 824	27 400	31 100	-19 341	15 436
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	40 000	40 000	25 000	25 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 086	-12 600	-12 600	-3 961	-9 274
Lyhytaikaisten lainojen muutos	24 911	0	3 700	-40 379	-290
Oman pääoman muutokset	-204	0	0	0	-179
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 543	0	0	6 143	7 049
Vesilaitoksen liitt.maksut, vpo	987	1 300	1 300	0	1 721
Maankäyttösop. enn.maks.tuloutus	-2 009	-1 950	-1 950	0	-1 996
Rahoituksen rahavirta	10 011	26 750	30 450	-13 629	21 844
Rahavarojen muutos	-3 707	-4 091	-227	-12 578	1 592
Rahavarat tilikauden lopussa	18 780	18 396	22 260	8 317	22 487
Rahavarat tilikauden alussa	22 487	22 487	22 487	20 895	20 895

4.3 Investointiosan toteutuminen ja tilinpäätösennuste vuodelle 2019

Nettoinvestoinneista on syyskuun loppuun mennessä toteutunut 45,2 prosenttia. Investointien ennustetaan alittavan talousarvio noin 8 milj. eurolla, koska useampi

suuri hanke siirtyy vuodelle 2020. Investointien toteutumisesta on tarkempi erittely ympäristötoimialan käyttö-taloulosan toteutuminen -osiossa.

INVESTOINNIT, €	Tot. 2019 1-9	TA 2019 + muutokset	TP 2019 Enn.
Investoinnit yhteensä, netto	-19 323 461	-42 761 000	-34 744 000
KIINTEÄ OMAISUUS	-638 874	-1 000 000	0
Maa-alueiden hankinta	-638 874	-2 500 000	-1 500 000
Maa-alueiden myynti	0	1 500 000	1 500 000
Osakkeet ja osuudet	0	-351 000	-351 000
Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	0	-351 000	-351 000
TALONRAKENNUS	-6 714 416	-15 345 000	-12 605 000
Sosiaali- ja terveystalot	-44 131	-100 000	-100 000
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-2 457 132	-8 255 000	-5 730 000
Toimialojen yhteiset	-2 943 824	-5 160 000	-4 945 000
Pienet talohankkeet	-1 269 329	-1 830 000	-1 830 000
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	-8 828 395	-16 760 000	-13 925 000
Kunnallistekniikan rakentaminen	-6 183 017	-12 760 000	-10 125 000
Klaukkalan tieverkko	26 489	-350 000	-150 000
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	-2 671 868	-3 650 000	-3 650 000
IRTAIN OMAISUUS	-336 898	-1 200 000	-1 125 000
Konsernipalvelut	-128 811	-225 000	-225 000
Sosiaali- ja terveystalot	-7 424	-250 000	-250 000
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-120 862	-340 000	-265 000
Ympäristötoimiala	-79 800	-385 000	-385 000
Nurmijärven Vesi, yht.	-2 718 665	-7 940 000	-6 423 000
Vesihuollon rakentaminen	-2 718 665	-7 840 000	-6 423 000
Irtain omaisuus	0	-100 000	0
Irtain omaisuus, Aleksia	-86 213	-165 000	-315 000

4.4 Käyttötalouden toteutuminen ja tilinpäätösennuste vuodelle 2019

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU

Toteumavertailu kunta + LL (1 000 eur)	Toteuma 1-9 2019	KS 2019 + muutokset	Tot. %	TP 2019 ennuste
YLIN PÄÄTÖKSENTEKO				
Toimintatuotot	4 941	6 321	78,2 %	6 321
Toimintakulut	-90 934	-120 392	75,5 %	-124 292
TOIMINTAKATE	-85 993	-114 071	75,4 %	-117 971
Omaisuuuden tuotot ja hallinta				
Toimintatuotot	4 700	6 130	76,7 %	6 130
Toimintakulut	-45	-100	44,7 %	-100
TOIMINTAKATE	4 655	6 030	77,2 %	6 030
Rajamäen Uimahalli				
Toimintakulut	-585	-790	74,1 %	-790
TOIMINTAKATE	-585	-790	74,1 %	-790
Yhteiset toiminnot				
Toimintatuotot	171	188	90,6 %	188
Toimintakulut	-2 551	-3 440	74,2 %	-3 440
TOIMINTAKATE	-2 381	-3 252	73,2 %	-3 252
Tarkastuslautakunta				
Toimintatuotot	2	3	75,0 %	3
Toimintakulut	-38	-69	54,3 %	-69
TOIMINTAKATE	-36	-66	53,5 %	-66
Sosiaali- ja terveystalouden ostot				
Toimintatuotot	68	0	0,0 %	0
Toimintakulut	-87 715	-115 993	75,6 %	-119 893
TOIMINTAKATE	-87 647	-115 993	75,6 %	-119 893
KONSERNIPALVELUT				
Toimintatuotot	2 089	2 979	70,1 %	2 979
Toimintakulut	-6 130	-8 958	68,4 %	-9 326
TOIMINTAKATE	-4 041	-5 979	67,6 %	-6 347
Hallintopalvelut				
Toimintatuotot	75	153	48,6 %	153
Toimintakulut	-750	-885	84,7 %	-993
TOIMINTAKATE	-675	-732	92,2 %	-840
Henkilöstöpalvelut				
Toimintatuotot	208	212	97,7 %	212
Toimintakulut	-1 034	-1 574	65,7 %	-1 574
TOIMINTAKATE	-827	-1 362	60,7 %	-1 362
Talouspalvelut				
Toimintatuotot	1 681	2 446	68,7 %	2 446
Toimintakulut	-2 249	-3 432	65,5 %	-3 432
TOIMINTAKATE	-568	-986	57,6 %	-986
Viestintä- ja markkinointipalvelut				
Toimintatuotot	13	17	75,5 %	17
Toimintakulut	-212	-411	51,6 %	-411
TOIMINTAKATE	-199	-394	50,6 %	-394
Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut				
Toimintatuotot	114	151	75,6 %	151
Toimintakulut	-1 886	-2 655	71,0 %	-2 915
TOIMINTAKATE	-1 772	-2 505	70,7 %	-2 765

SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA

Toimintatuotot	4 361	4 871	89,5 %	5 371
Toimintakulut	-72 062	-97 371	74,0 %	-97 870
TOIMINTAKATE	-67 701	-92 500	73,2 %	-92 500
Hallinto- ja talouspalvelut				
Toimintatuotot	0	1	0,0 %	1
Toimintakulut	-677	-922	73,4 %	-922
TOIMINTAKATE	-677	-922	73,4 %	-922
Koulutuspalvelut				
Toimintatuotot	389	593	65,7 %	593
Toimintakulut	-39 207	-52 494	74,7 %	-52 494
TOIMINTAKATE	-38 818	-51 901	74,8 %	-51 901
Perusopetuksen erillishankkeet				
Toimintatuotot	1 150	0		500
Toimintakulut	-502	0		-700
TOIMINTAKATE	647	0		-200
Varhaiskasvatuspalvelut				
Toimintatuotot	1 753	3 124	56,1 %	3 124
Toimintakulut	-25 338	-35 154	72,1 %	-34 954
TOIMINTAKATE	-23 586	-32 030	73,6 %	-31 830
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut				
Toimintatuotot	190	208	91,6 %	208
Toimintakulut	-2 362	-3 212	73,5 %	-3 212
TOIMINTAKATE	-2 172	-3 004	72,3 %	-3 004
Nuorisopalvelut				
Toimintatuotot	521	444	117,3 %	444
Toimintakulut	-2 212	-3 009	73,5 %	-3 009
TOIMINTAKATE	-1 691	-2 565	65,9 %	-2 565
Liikuntapalvelut				
Toimintatuotot	83	159	52,3 %	159
Toimintakulut	-655	-907	72,3 %	-907
TOIMINTAKATE	-572	-748	76,5 %	-748
Hyvinvointipalvelut				
Toimintatuotot	275	343	80,1 %	343
Toimintakulut	-1 108	-1 672	66,3 %	-1 672
TOIMINTAKATE	-833	-1 329	62,7 %	-1 329

YMPÄRISTÖTOIMIALA				
Toimintatuotot	19 975	27 579	72,4 %	27 626
Toimintakulut	-22 823	-32 388	70,5 %	-32 318
TOIMINTAKATE	-2 849	-4 810	59,2 %	-4 692
Rakennusvalvonta *)				
Toimintatuotot	258	258	100,0 %	258
Toimintakulut	-174	-180	96,8 %	-175
TOIMINTAKATE	83	77	107,6 %	83
Asemakaavoitus ja tekninen suunnittelu *)				
Toimintatuotot	265	246	107,7 %	265
Toimintakulut	-3 064	-3 049	100,5 %	-3 075
TOIMINTAKATE	-2 799	-2 803	99,9 %	-2 810
Tekninen keskus				
Toimintatuotot	1 451	2 557	56,8 %	2 482
Toimintakulut	-6 816	-10 251	66,5 %	-10 162
TOIMINTAKATE	-5 365	-7 694	69,7 %	-7 680
Tilakeskus				
Toimintatuotot	17 730	23 911	74,1 %	23 942
Toimintakulut	-8 254	-12 304	67,1 %	-12 342
TOIMINTAKATE	9 476	11 607	81,6 %	11 600
Hallinto- ja talouspalvelut				
Toimintatuotot	193	407	47,4 %	419
Toimintakulut	-3 656	-5 016	72,9 %	-4 978
TOIMINTAKATE	-3 463	-4 610	75,1 %	-4 559
<i>K-U pelastuslaitos</i>				
<i>Toimintakulut</i>	<i>-2 446</i>	<i>-3 248</i>	<i>75,3 %</i>	<i>0</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-2 446</i>	<i>-3 248</i>	<i>75,3 %</i>	<i>0</i>
<i>K-U ympäristökeskus</i>				
<i>Toimintakulut</i>	<i>-583</i>	<i>-777</i>	<i>75,0 %</i>	<i>0</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-583</i>	<i>-777</i>	<i>75,0 %</i>	<i>0</i>
Maankäyttö ja yleiskaavoitus *)				
Toimintatuotot	12	12	100,0 %	12
Toimintakulut	-440	-440	100,0 %	-440
TOIMINTAKATE	-428	-428	100,0 %	-428
Maankäyttö ja kaavoitus				
Toimintatuotot	67	189	35,4 %	249
Toimintakulut	-419	-1 147	36,5 %	-1 147
TOIMINTAKATE	-352	-959	36,7 %	-898
KUNTAEMO				
Toimintatuotot	31 365	41 749	75,1 %	42 296
Toimintakulut	-191 950	-259 109	74,1 %	-263 806
TOIMINTAKATE	-160 584	-217 360	73,9 %	-221 510
NURMIJÄRVEN VESI				
Toimintatuotot	5 574	8 278	67,3 %	8 278
Toimintakulut	-3 282	-4 708	69,7 %	-4 708
TOIMINTAKATE	2 292	3 570	64,2 %	3 570
ALEKSIA				
Toimintatuotot	7 661	10 557	72,6 %	10 539
Toimintakulut	-7 234	-10 364	69,8 %	-10 143
TOIMINTAKATE	426	193	221,2 %	395
KUNTA+LIIKELAITOKSET				
Toimintatuotot	44 600	60 584	73,6 %	61 113
Toimintakulut	-202 466	-274 181	73,8 %	-278 658
TOIMINTAKATE	-157 866	-213 597	73,9 %	-217 544

*)Tulosalue päättynyt 31.7.2019. Loput määrärahat siirretty uusille tulosalueille.

Ylin päätöksenteko

Tuloslaskelma (eur)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toimintatuotot	4 940 531	78 %	6 320 905	6 320 905	1 153 073	4 791 622
Myyntituotot	83 251	184 %	45 305	45 305	52 954	65 435
Maksutuotot	2 033 128	104 %	1 950 000	1 950 000		1 996 323
Tuet ja avustukset	149 425	103 %	145 600	145 600	66 635	66 657
Muut toimintatuotot	2 674 726	64 %	4 180 000	4 180 000	1 033 484	2 663 206
Toimintakulut	-90 933 926	76 %	-120 392 323	-124 292 323	-3 186 981	-4 205 467
Henkilöstökulut	-1 765 023	73 %	-2 414 180	-2 414 180	-734 320	-968 541
Palvelujen ostot	-88 074 136	76 %	-116 178 957	-120 078 957	-1 394 394	-1 832 661
Aineet, tarv. ja tavarat	-33 256	115 %	-28 800	-28 800	-20 938	-25 028
Avustukset	-655 212	67 %	-983 000	-983 000	-774 899	-920 187
Muut toimintakulut	-406 298	52 %	-787 386	-787 386	-262 430	-459 050
Toimintakate	-85 993 395	75 %	-114 071 418	-117 971 418	-2 033 908	586 155
Poistot ja arvonal.						

Tulosalueiden toimintakateen toteutuminen

	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Omaisuuksien tuotot ja hallinta	4 655 002	77 %	6 030 000	6 030 000	1 007 026	4 516 253
Rajamäen uimahalli	-584 997	74 %	-790 000	-790 000	-628 345	-722 095
Yhteiset toiminnot	-2 380 880	73 %	-3 251 940	-3 251 940	-2 373 937	-3 152 954
Tarkastuslautakunta	-35 547	53 %	-66 462	-66 462	-38 653	-55 049
Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostot*	-87 646 974	76 %	-115 993 016	-119 893 016		
Yhteensä	-85 993 395	75 %	-114 071 418	-117 971 418	-2 033 908	586 155

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	2 476 650	94 %	2 630 741	2 630 741		3 164 796
Ensihoidon tietopaketti	1 046 754	78 %	1 335 000	1 335 000		1 373 313
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	34 562 699	86 %	40 401 141	40 401 141		43 536 600
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	17 802 834	70 %	25 432 521	25 432 521		22 973 053
Kuntoutuksen tietopaketti	2 147 497	128 %	1 682 967	1 682 967		3 255 207
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	10 145 274	77 %	13 234 120	13 234 120		12 326 540
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	1 595 899	84 %	1 894 327	1 894 327		2 130 090
Päivystyksen tietopaketti	641 840	103 %	624 896	624 896		1 198 250
Suun terveydenhuollon tietopaketti	1 784 635	57 %	3 107 831	3 107 831		3 042 490
Vammaisten palvelujen tietopaketti	9 978 679	70 %	14 200 626	14 200 626		12 117 224
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	6 787 293	70 %	9 628 104	9 628 104		9 406 830
Yhteensä ilman hallintoa	88 970 056	78 %	114 172 273	114 172 273		114 524 394
Hallinto	318 097	30 %	1 061 984	1 061 984		72 124
Yhteensä	89 288 152	77 %	115 234 257	115 234 257		114 596 518

* Kunnan sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tuotanto siirtyi kunnalta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle 1.1.2019 lähtien. Vuoden 2019 talousarvion vahvistamisen yhteydessä todettiin, että sosiaali- ja terveystalouden palvelujen budjettia tarkennetaan alkuvuodesta, kun palvelutuotantoon liittyvät hallinnon vyörytykset ja muut erät

ovat tarkistettu. Tarkistusten perusteella soteen budjetoitavien lisäerien suuruus on yhteensä 2 294 955 euroa, josta vyörytysten osuus on 1 412 279 euroa, muutostalouksien osuus 490 629 euroa sekä poistojen osuus 392 047 euroa. Näin ollen sosiaali- ja terveystalouden palvelujen talousarvio on vuoden 2019 osalta 115 993 016 euroa.

Sosiaali- ja terveystalouden ostot -tulosalueelle kirjattu sosiaali- ja terveystalouden toteumatieto on laskennallisen kuntalaskutuksen mukainen ja antaa näin ollen väärän tiedon soten todellisesta toteumasta. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tietopakettiperusteisessa taulukossa toteumatiedot vastaavat toteutunutta määrärahakäyttöä, joka on syyskuun loppuun mennessä ollut 89,3 milj. euroa. Toteuma ylittää talousarvion 2,3

milj. eurolla. Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän tilinpäätösennusteen perusteella sosiaali- ja terveystalouden arvioidaan ylittävän talousarvion noin 3,9 milj. eurolla. Erikoissairaanhoidon menojen ennustettu ylitys on 6,5 milj. euroa ja Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän menojen ennustettu alitus on 2,6 milj. euroa.

Toteumaennuste

Ylimmän päätöksenteon toimialan toteumassa ei syyskuun tilanteessa ole merkittäviä poikkeamia, mutta toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 3,9 milj. euroa talousarviota heikompana edellä mainituista sosiaali- ja terveystalouden menoista johtuen.

Omaisuuksien tuottojen ja hallinnan osalta uusia omakotitontteja uskotaan luovutettavan 15-20 kappaletta kun tavoite on 30-40 kappaletta vuodessa. Syyskuun aikana luovutuksia on toteutunut 8 kappaletta, joista myytyjä on 3 ja vuokrattuja 5. Aiemmin vuokrattuja omakotitontteja myytäneen 12 kappaletta (toteutunut tammi-syyskuun aikana 8 kpl). Yhtiömuotoisia kerro- ja rivitalotontteja luovutetaan 5 kappaletta (toteutunut tammi-syyskuun aikana 4 kpl). Yritystontteja luovutettaneen 3-5

kappaletta, eli tavoitteen mukaisesti (toteutunut tammi-syyskuun aikana 2 kpl).

Tonttien vuokratuottojen ennustetaan olevan talousarvion mukaisia eli noin 1,3 milj. euroa. Klaukkalan Järvi-maan alueen tontteihin kohdistuva valitus vaikuttaa negatiivisesti vuoden 2019 omaisuuden tuottoon myynnin osalta 0,5 milj. euroa ja vuokrauksen osalta 0,04 milj. euroa. Muutokset on huomioitu toisessa osavuositarkastuksessa.

Rajamäen uimahallin, yhteisten toimintojen ja tarkastuslautakunnan osalta ei ole merkittäviä poikkeamia ja toimintakatteiden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Muutosesitys määrärahoihin

Sosiaali- ja perusterveydenhuollon määrärahaa esitetään vähennettäväksi 2 600 000 euroa ja erikoissairaanhoidon määrärahaa lisättäväksi 6 500 000 euroa. Määrärahamuutosesitysten nettovaikutus sosiaali- ja terveystalouden ostot tulosalueen toimintakatteeseen on 3 900 000 euroa.

Investoinnit

Investointihanke	KS+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	-351 000		-351 000
Maa-alueiden hankinta	-2 500 000	-638 874	-1 500 000
Maa-alueiden myynti	1 500 000	0	1 500 000

Investointien toteutuminen

Maa-alueiden hankintaan on kulunut syyskuun loppuun mennessä noin 640 000 euroa. Maa-alueiden hankinnan määrärahasta ennustetaan jäävän käyttämättä noin 1 milj. euroa.

Muutosesitys investointien määrärahoihin

Maa-alueiden hankinnan määrärahaa esitetään vähennettäväksi 1 milj. eurolla.

Konsernipalvelut

Tuloslaskelma (eur)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toimintatuotot	2 089 268	70 %	2 979 157	2 979 157	1 875 440	2 637 099
Myyntituotot	1 829 333	68 %	2 676 407	2 676 407	1 812 846	2 490 002
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	136 914	82 %	167 750	167 750	10 000	25 823
Muut toimintatuotot	123 021	91 %	135 000	135 000	52 594	121 274
Toimintakulut	-6 130 188	68 %	-8 957 963	-9 325 963	-4 456 637	-5 888 439
Henkilöstökulut	-2 428 705	71 %	-3 434 175	-3 542 175	-2 027 645	-2 752 735
Palvelujen ostot	-2 027 417	59 %	-3 461 646	-3 461 646	-1 888 308	-2 431 831
Aineet, tarv. ja tavarat	-76 430	107 %	-71 125	-71 125	-99 802	-141 204
Avustukset	-1 050 884	72 %	-1 451 000	-1 711 000	-6 500	-13 400
Muut toimintakulut	-546 752	101 %	-540 017	-540 017	-434 382	-549 269
Toimintakate	-4 040 920	68 %	-5 978 806	-6 346 806	-2 581 197	-3 251 340
Poistot ja arvonal.	-285 307		-883 000		-166 797	-235 564

Tulosalueiden toimintakatteen toteutuminen

	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Hallintopalvelut	-675 169	92 %	-732 092	-840 092	-747 602	-1 001 524
Henkilöstöpalvelut	-826 517	61 %	-1 361 558	-1 361 558	-999 381	-1 310 066
Talouspalvelut	-568 129	58 %	-986 390	-986 390	-834 214	-939 750
Viestintä- ja markkinointipalvelut	-199 349	51 %	-394 098	-394 098		
Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut	-1 771 756	71 %	-2 504 668	-2 764 668		
Yhteensä	-4 040 920	68 %	-5 978 806	-6 346 806	-2 581 197	-3 251 340

Toteumaennuste

Konsernipalveluissa hallintopalveluiden toimintakatteen arvioidaan heikentyvän talousarviosta noin 108 000 euroa. Tähän vaikuttaa erityisesti sijaisuusjärjestelyistä johtuvat henkilöstömenojen lisäys sekä arkistojen kuntoon saattamiseksi palkattu projektiapu. Elin-

voima- ja kuntakehityspalveluissa toimintakatteen arvioidaan heikentyvän talousarvioista noin 260 000 euroa. Heikentymistä selittää Kelan työmarkkinatuen kuntamaksuosuuksien kasvaminen ennakoarvioista. Muiden tulosalueiden osalta talouden arvioidaan tilinpäätöksenusteessa toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Muutosesitys määrärahoihin

Elinvoima- ja kuntakehityspalveluihin esitetään määrärahan lisäystä 260 000 euroa ja hallintopalveluihin 108 000 euroa.

Investoinnit

Investointihanke	KS+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
Tietotekniikka	150 000	-71 709	150 000
Kalusteet, kokoussiipi	75 000	-57 103	75 000

Investointien toteutuminen

Investointien ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Muutosesitys investointien määrärahoihin

Ei muutosesityksiä määrärahoihin.

Strateginen linjaus Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Digi-visio, laadittava viestintästrategia, hyvinvointisuunnitelma	
Tavoite 1a Osallisuuden monimuotoinen kehittäminen.	Arviointitapa/mittari Kuntalaiskysely kuntapalveluiden KAPA-tutkimuksessa. Sisäinen kysely syksyllä 2019 brändi-ilmeen mukaisen viestintämateriaalin käyttöönotosta. Viestintästrategian toteutumista arvioidaan tavoitekohtaisilla mittareilla (mediaosumien kehitys, viestinnän tavoitettavuus) Kuntalaiskysely. Sähköisiä palveluja on lisätty toteuttamalla kunnan myöntämien avustusten hakumenettely on keväällä sähköisesti Solmun kautta.
Tavoite 1b Viestintästrategian ja yhtenäisen brändi-ilmeen omaksuminen ja käyttöönotto kunnan viestinnässä.	
Tavoite 1 c Sähköisiä palveluja lisätään.	
Tavoitetaso 2019 Tavoitetaso 1a Tehdään nykyisiä osallistumismuotoja koskeva kartoitus. Osallistumismuotoja lisätään palautteen pohjalta. Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto toimivat KU-sotepalveluiden arviointiraitina. Tavoitetaso 1b Yhtenäinen brändi näkyy mm. uudistuneilla kotisivuilla ja muussa kunnan toiminnassa. Viestintä on vuorovaikutuksellisempaa ja monimuotoisempaa kuin vuonna 2018 ja noudattaa uutta viestintästrategiaa. Tavoitetaso 1c Sähköisten palvelujen kehittämistä jatketaan. Solmusta tehdään merkittävä vuorovaikutuskanava.	Tavoitteen toteutuminen Tavoitetaso 1a Kunnassa jo olemassa olevien osallisuusmuotojen kartoitus sekä näiden kehittämistarpeiden tunnistus tapahtui vuoden vaihteessa 2018-2019 osallisuuspelejä hyödyntäen. Kunnan työntekijöiden kanssa pelattiin 4 osallisuuspelejä, joiden tuloksena tunnistettiin 37 erilaista osallisuusmenetelmää, joita on käytetty tai ovat käytössä. Kuntalaisten osallisuutta edistäviä keinoja haettiin järjestöiltä, joiden kanssa osallisuuspelejä pelattiin 2 kierrosta. Lisäksi järjestettiin asukaskysely, jonka avulla kartoitettiin asukkaiden mieluisimpia osallistumisen tapoja. Kerätystä aineistosta tunnistettiin 8 osallisuuden kehittämisen painopistealuetta. Tunnistetut Nurmijärven kunnan osallisuuden painopistealueet olivat kehitys- ja keskustelu-asiana kunnanhallituksessa 13.5. Tunnistetut osallisuuden painopistealueet lähetetään toimialoille toimenpidesuosituksina. Tavoitetaso 1b Kaikki kunnan tekemä viestintä noudattaa yhteneväistä brändi-ilmettä ja viestintästrategiaa. Tavoitetaso 1c Solmu on merkittävä vuorovaikutuskanava.

Strateginen linjaus Terve talous ja linjakas päätöksenteko	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Nurmijärvi - kestävä kasvu –ohjelma, talousohjauksen vahvistaminen	
<p>Tavoite 2a Nurmijärvi – kestävä kasvu –ohjelman (NUUKA-ohjelma) asettaminen. Ohjelman tavoitteena vahvistaa kunnan taloutta ohjelmallistamalla investointeja sekä selkeyttämällä käyttötalouden tuottavuustavoitteita ja vahvistamalla tulorahoituspohjaa.</p> <p>Tavoite 2b Tuotepohjaisen talousohjauksmallin käyttöönotto osana kunnan talouden suunnittelun ja raportoinnin kehittämistä.</p> <p>Tavoite 2c Kunnan merkittävässä (investointi) hankkeissa hyödynnetään jo valmisteluvaiheessa moninäkökulmaista vaikutusten ennakoarviointia jäsentämään ja selventämään hankkeiden valmistelu- ja päätöksentekotilanteita.</p>	<p>Arviointitapa/mittari Ohjelman valmistuminen ja sen toteuttaminen osana taloussuunnitelman 2020-2022 valmistelua. Ohjelmassa asetetaan erilliset kunnan talouden vahvistumista kuvaavat mittarit.</p> <p>Tuotepohjaisen talousohjauksmallin käyttöönottoaste.</p> <p>Vaikutusten ennakoarvioinnin laadinnan aste.</p>
<p>Tavoitetaso 2019 Tavoitetaso 2a Nuuka-ohjelman valmistuminen ja sen toteuttaminen osana taloussuunnitelman 2020-2022 valmistelua.</p> <p>Tavoitetaso 2b Tavoitetasona talousarviovuoden 2020 budjetoiminen tuotepohjaisesti.</p> <p>Tavoitetaso 2c Vaikutusten ennakoarviointiin kehitetään koko kuntaorganisaatiossa hyödynnettävä kevytsabluuna.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen NUUKA-ohjelman käsiteltiin hallituksessa 5.6.2019 ja vahvistettiin valtuustossa 12.6.2019. Taloussuunnitelman 2020-2022 raami on valmisteltu NUUKA-ohjelman pohjalta.</p> <p>Tuotepohjaisen budjetoinnin toteuttaminen vuoden 2020 budjetoinnissa viivästyy talouspalveluiden loppuvuoden 2018 ja alkuvuoden 2019 henkilöstövajauksesta johtuen. Vuoden aikana tuotteet pyritään ajamaan raportointiin ja tilanteen mukaan loppuvuodesta testataan mahdollisen koetalousarvion rakentamista tuotteiden pohjalta.</p> <p>Ennakkovaikutusten arvioinnin kehittäminen on aloitettu aikaisempien mallien pohjalta.</p>

Strateginen linjaus Yritysten kunta	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Elinkeinopoliittinen ohjelma (ELPO)	
Tavoite 3 Kuntaan saadaan lisättyä elinvoimaisuutta uusilla työpaikoilla.	Arviointitapa/mittari Seuranta tehdään Tilastokeskuksen toimittaman aineiston perusteella sekä keräämällä tietoa suoraan yrityksiltä. Vuodesta 2014 alkaen kunnalta yritystontin ostaneilta on pyydetty arvio työpaikkamäärien kehityksestä 3-5 vuoden kuluessa tontin luovutuspäivästä.
Tavoitetaso 2019 Vuositasolla keskimäärin 100 uuden työpaikan saaminen kuntaan. Työpaikoista noin puolet syntyy kunnassa jo toimiviin yrityksiin ja puolet uusin Nurmijärvelle sijoittuviin yrityksiin.	Tavoitteen toteutuminen Alkuvuodesta 2019 on tehty päätös yritystontin luovuttamisesta. Neuvottelut toisen yritystontin luovuttamisesta ovat pitkällä ja päätös tontin luovutuksesta syntyy kevään 2019 aikana. Nämä tukevat yritysten sijoittumista ja kasvua Nurmijärvellä luoden uusia työpaikkoja. Olemassa olevia yrityksiä on tuettu normaaliin tapaan neuvontapalveluilla sekä verkostoitumistapahtumilla. Työllisyys on kehittynyt yleisesti myönteisesti Nurmijärvellä myös alkuvuoden aikana.

Strateginen linjaus Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Henkilöstöohjelma 2017 - 2019	
Tavoite 4 Kunta on arvostettu työnantaja.	Arviointitapa/mittari: Sisäisen ja ulkoisen työnantajakuvan arviointi ja toimenpide-ehdotukset. Henkilöstökysely.
Tavoitetaso 2019 Työnantajakuva on arvioitu ja kehittämissuunnitelma laadittu osana uutta henkilöstöohjelmaa. Henkilöstökyselyn kokonaiskeskiarvo on vähintään sama kuin vuonna 2018 (2,75 asteikolla 0-4)	Tavoitteen toteutuminen Työnantajakuvan arviointi toteutetaan ja uusi henkilöstöohjelma vuosille 2020 -2021 valmistellaan syyskauden aikana. Vuoden 2019 alussa toteutetussa henkilöstökyselyssä kokonaiskeskiarvo oli 2,71 (v. 2018: 2,75) (asteikolla 0-4) eli tavoite ei toteutunut.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Tuloslaskelma	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toimintatuotot	4 360 924	90 %	4 870 851	5 370 574	3 951 731	5 347 158
Myyntituotot	789 500	87 %	904 551	904 551	603 916	954 147
Maksutuotot	1 925 768	62 %	3 125 800	3 125 800	1 966 032	3 036 072
Tuet ja avustukset	1 420 179	289 %	491 500	991 223	1 132 580	996 717
Muut toimintatuotot	225 477	65 %	349 000	349 000	249 203	360 223
Toimintakulut	-72 062 300	74 %	-97 370 608	-97 870 331	-69 066 398	-93 127 760
Henkilöstökulut	-40 772 439	76 %	-53 998 257	-54 183 632	-38 529 465	-51 918 851
Palvelujen ostot	-11 661 864	71 %	-16 485 031	-16 642 592	-11 188 901	-15 303 208
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 284 826	77 %	-2 966 935	-3 113 984	-2 058 995	-2 835 806
Avustukset	-5 639 586	70 %	-8 017 598	-8 017 598	-5 890 550	-7 709 094
Muut toimintakulut	-11 703 584	74 %	-15 902 787	-15 912 525	-11 398 487	-15 360 801
Toimintakate	-67 701 376	73 %	-92 499 757	-92 499 757	-65 114 667	-87 780 602
Poistot ja arvonal.	-562 298		-797 000	-797 000	-541 644	-723 911

Tulosalueiden toimintakatteen toteutuminen

	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Hallinto- ja talouspalvelut	-676 846	73 %	-921 792	-921 792	-575 453	-819 779
Koulutuspalvelut	-38 818 338	75 %	-51 901 273	-51 901 273	-37 381 893	-50 231 684
Perusopetuksen erillishankkeet	647 268		0	-200 000	371 145	-245 851
Varhaiskasvatuspalvelut	-23 585 603	74 %	-32 029 887	-31 829 887	-23 237 832	-30 710 976
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-2 171 599	72 %	-3 004 365	-3 004 365	-2 033 710	-2 797 544
Nuorisopalvelut	-1 690 881	66 %	-2 565 395	-2 565 395	-1 693 085	-2 289 630
Liikuntapalvelut	-572 280	77 %	-748 077	-748 077	-563 839	-685 138
Hyvinvointipalvelut	-833 096	63 %	-1 328 968	-1 328 968	0	0
Yhteensä	-67 701 376	73 %	-92 499 757	-92 499 757	-65 114 667	-87 780 602

Toteumaennuste

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimintakate on syyskuun tilanteessa toteutunut suunnitellusti talousarvion mukaisesti, ja toimintakatteen ennustetaan toteutuvan suunnitellusti. Toimialan ennusteessa on huomioitu perusopetuksen erillishankkeiden tulosalueelle vuoden 2019 aikana maksettujen avustuspäärahojen osittainen siirto vuodelle 2020. **Koulutuspalveluiden** toimintakate oli syyskuun lopussa 75 %. Toisen osavuositarkastuksen yhteydessä koulutuspalveluiden palvelujen ostoihin myönnettiin 750 000 euron suuruinen lisämääräraha oppilaskuljetuksiin. Lisämäärärahan vuoksi koulutuspalveluiden toimintakatteen ennustetaan toteutuvan suunnitellusti. Oppilaskuljetusten toteumasta puuttuu syyskuun kuljetusten kustannukset, arvio syyskuun lopun todellisesta toteumasta on 71 %.

Perusopetuksen erillishankkeiden määrärahoihin ei ole talousarviossa budjetoitu omaraahoitusosuuksia. Omara-

hoitusosuudet katetaan varhaiskasvatuksen tulosalueella syntyvistä henkilöstömenosäästöistä. Omarahoitusosuuksien arvioitu kulu on noin 200 000 €.

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintakate oli syyskuun lopussa 74 %. Tuotot olivat elokuussa 47 000 euroa enemmän kuin vuoden 2018 elokuussa, mutta tavoite (3 123 780 €) jäänee kuitenkin n. 200 000 € alle tavoitteen. Uuden 1.8.2019 käyttöön otetun asiakasmaksu-uudistuksen takia tuottoja on vaikea arvioida, koska asiakasmaksuihin vaikuttavat perheiden tulot, perheen koko ja palvelun käyttö sekä lasten määrä. Henkilöstösäästöjä syntyy n. 400 000 euroa, koska mm. Vaskomäen päiväkodista luopumisen jälkeen ei ole tarvinnut palkata kaikkia työntekijöitä Vaskomäen avoimiin toimiin. Muut menot toteutuvat suunnitellusti.

Muiden sivistys- ja hyvinvointitoimialan tulosalueiden osalta ei ole merkittäviä poikkeamia ja toimintakatteiden ennustetaan toteutuvan suunnitellusti

Muutosesitys määrärahoihin

Ei muutosesityksiä määrärahoihin.

Investoinnit

Investointihanke	KS+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
Syrjälän koulu, lvi- ja sisäilmakorjaus, kalusto	-50 000	-61 073	-75 000
Nukarin koulu, rak A ja N peruskorjaus, kalusto	-100 000	-14 522	-100 000
Uotilan koulun lisätila, kalusto	-30 000	-20 542	-30 000
Lepsämän koulu, vanha osa, peruskorjaus, kalu	-10 000	-9 411	-10 000
Suopolun päiväkodin peruskorjaus, kalusto	-100 000	0	0
Taabor, Puolimatkan krouvi ja kahvio	-50 000	-13 715	-50 000

Investointien toteutuminen

Päiväkoteihin vuonna 2019 kohdennettu irtaimen omaisuuden määräraha 100 000 euroa jää käyttämättä, koska Suopolun päiväkodin peruskorjaus ei toteudu suunnitelman mukaisesti. Muut investoinnit toteutuvat suunnitelman mukaan.

Muutosesityksenä esitetään siirrettäväksi irtaimen omaisuuden osalta päiväkoteihin varatusta määrärahasta koulujen määrärahaan, Syrjälän koulun kalustoinvestointeihin 25 000 euroa. Tällöin päiväkoteihin varatusta määrärahasta, joka on kohdennettu Suopolun päiväkotiin, jää 75 000 euroa käyttämättä.

Muutosesitys investointien määrärahoihin

Investointimäärärahan lisätarve Syrjälän koulun kalustohankintoihin on 25 000 euroa. Vuonna 2018 Syrjälän kouluun kohdennetusta kalustomäärärahasta jäi käyttämättä 25 000 euroa, koska osa kalustohankinnoista siirtyi vuodelle 2019.

Investointihanke <i>Syrjälän koulu</i>	Perustelu <i>Vuodelta 2018 siirtyneet kalustohankinnat</i>	Eurot <i>-25 000</i>
<i>Suopolun päiväkodin peruskorjaus</i>	<i>Peruskorjausta ei ole toteutettu</i>	<i>100 000</i>

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä, sujuva arki	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Hyvinvointisuunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Tavoite 1 Aktiivisen vuoropuhelun ja viestinnän avulla lisätään juurtumista Nurmijärvelle ja erityisesti Klaukkalaan. Hyödynnetään Klaukkalan alueella tehtyä yhteisötutkimusta toimenpiteiden suunnittelussa. Kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen.	Arviointitapa/mittari Finsote- tutkimuksen tulokset Kouluterveyskysely Toimenpidesuunnitelma tehty/ ei tehty
Tavoitetaso 2019 Kehittämiskohteet on valittu, toimenpidesuunnitelma on tehty. Hyvinvoinnin tila on arvioitu kyselyjen ja tutkimuksen perusteella.	Tavoitteen toteutuminen 1-3/2019 Toimintaa on lähdetty viemään tavoitteen suuntaisesti. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmä on käsitellyt asiaa. Tavoitteen toteutuminen 1-6/2019 Toimintaa on lähdetty viemään tavoitteen suuntaisesti. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmä on käsitellyt asiaa. Tavoitteen toteutuminen 1-9/2019 Klaukkalan nuorten osallisuusprojekti käynnistyy vuoden 2020 alussa. Toimintamallia on kehitetty Kuntaliiton ajatushautomossa. Hyvinvointikertomus ja arviointi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on menossa lautakuntien käsittelyyn marraskuussa. Hyvinvointikertomuksessa on käytetty Finsote-tutkimuksen ja Kouluterveyskyselyn tuloksia.
Tavoitetaso 2021 Kehittämiskohteiden mukainen toiminta on vakiintunut	

Strateginen linjaus Sujuva arki	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Tavoite 2 Tiivistetään yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja viedään palveluja entistä enemmän niihin ympäristöihin, missä lapset ja nuoret ovat. Mahdollistetaan sivistys- ja hyvinvointitoimialan palvelujen saatavuus lapsille ja nuorille asuinpaikasta riippumatta.	Arviointitapa/mittari Harrasteiltpäivät koulupäivän yhteydessä Varhaiskasvatuspalveluihin liittyvä kerhotoiminta Muu harrastetoiminta lapsille ja nuorille Oppilas- ja opiskelijahuollon tavoitettavuus Lapsille ja nuorille suunnatut kulttuuripalvelut Yhteistyötahojen määrä palvelujen tuottamisessa
Tavoitetaso 2019 Kartoitetaan olemassa olevat toiminnot ja niihin osallistuvien määrät ja laaditaan kehittämissuunnitelma toimintojen laajentamisesta. Toimintoihin osallistuu edellistä vuotta enemmän lapsia ja nuoria.	Tavoitteen toteutuminen 1-3/2019 On valmisteltu suunnitelmia toiminnan lisäämiseksi. Tavoitteen toteutuminen 1-6/2019 On aloitettu toimintojen kartoitus ja kartoituksen pohjalta on aloitettu kehittämissuunnitelman laatiminen. Varhaiskasvatuksen avoimessa päivähoitossa ja kerhotoiminnassa verkottuminen monialaisten asiantuntijoiden kanssa on lisääntynyt. Kerhotoimintaa on kehitetty asiakkaiden tarpeisiin sopivaksi. Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on jatkettu kulttuuripolun suunnittelamista.
Tavoitetaso 2021 Jokaisella nuorella on harrastus. Palvelut tavoittavat lapset ja nuoret. Toimintaa tehdään monipuolisesti eri yhteistyötahojen kanssa.	

Strateginen linjaus Sujuva arki	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Tavoite 3 Vahvistaa yhtenäisen koulupolun toteutumista esiopetuksesta toiselle asteelle kehittämällä palvelutarpeen ennustettavuutta suhteessa lapsi- ja oppilasmääriin.	Arviointitapa/mittari Lapsi- ja oppilasennusteet Palveluverkkosuunnitelma
Tavoitetaso 2019 Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluita tarkastellaan suhteessa väestöennusteeseen. Palveluverkkosuunnitelma on päivitetty sivistys- ja hyvinvointitoimialan palvelujen osalta.	Tavoitteen toteutuminen 1-3/2019 Valmistellaan palveluverkkoa ja siihen liittyvää väestöennustetta. Tavoitteen toteutuminen 1-6/2019 Lapsi- ja oppilasennusteet ovat valmistuneet kesäkuussa. Palveluverkkosuunnitelma on valmisteilla.
Tavoitetaso 2021 Tarkastelu on vakiinnutettu osaksi toiminnan ohjausta. Lähi-koulun osoittamisen ja oppilaaksi ottamisen periaatteet on päivitetty tarkastelun pohjalta. Perheillä on tiedossa lapsen koulupolku hänen aloittaessaan esiopetuksen.	

Ympäristötoimiala

Tuloslaskelma (eur)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Toimintatuotot	19 974 715	72 %	27 578 522	27 625 780	21 211 555	29 199 780
Myyntituotot	1 635 222	68 %	2 422 540	2 425 100	3 018 506	4 322 065
Maksutuotot	370 399	66 %	564 000	587 000	470 353	634 659
Tuet ja avustukset		0 %	337 500	257 000	15 000	458 088
Muut toimintatuotot	17 969 095	74 %	24 254 482	24 356 680	17 707 696	23 784 969
Toimintakulut	-22 823 398	70 %	-32 388 237	-32 317 780	-22 905 570	-32 263 029
Henkilöstökulut	-5 120 379	72 %	-7 062 990	-7 007 480	-4 679 532	-6 372 584
Palvelujen ostot	-10 664 142	74 %	-14 467 799	-14 456 000	-10 601 941	-15 400 911
Aineet, tarv. ja tavarat	-4 085 908	69 %	-5 945 388	-5 944 300	-3 984 451	-5 509 852
Avustukset	-48 000	96 %	-50 000	-48 000	-47 793	-49 493
Muut toimintakulut	-2 904 968	60 %	-4 862 060	-4 862 000	-3 591 853	-4 930 189
Toimintakate	-2 848 683	59 %	-4 809 715	-4 692 000	-1 694 015	-3 063 250
Poistot ja arvonal.	-9 831 093		-15 120 000		-10 737 621	-14 803 376

Tulosalueiden toimintakatteen toteutuminen

	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Rakennusvalvonta *)	83 040	108 %	77 191	83 000	183 026	240 621
Asemakaavoitus ja tekninen suunnittelu *)	-2 810 762	100 %	-2 820 236	-2 810 000	-3 764 566	-4 965 167
Tekninen keskus	-5 352 910	70 %	-7 676 703	-7 680 000	-4 143 154	-6 119 390
Tilakeskus	9 475 649	82 %	11 606 699	11 600 000	9 478 892	12 393 559
Hallinto- ja talouspalvelut	-3 463 302	75 %	-4 609 505	-4 559 000	-3 448 213	-4 612 872
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	-2 446 420	75 %	-3 248 400	-3 248 400	-1 585 682	-3 184 946
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	-582 778	75 %	-776 550	-776 500	-369 846	-764 642
Maankäyttö ja yleiskaavoitus *)	-428 221	100 %	-428 221	-428 000		
Maankäyttö ja kaavoitus	-352 177	37 %	-958 940	-898 000		
Yhteensä	-2 848 683	59 %	-4 809 715	-4 692 000	-1 694 015	-3 063 250

*) tulosalueiden määrärahat ja toteutuma 1-7

Toteumaennuste

Ympäristötoimialan toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 110 000 euroa talousarviota parempana.

Teknisen keskuksen toimintakate toteutunee muutetun talousarvion mukaisesti. Joukkoliikenteen valtion tukea saadaan kuluvana vuonna noin 80 000 euroa budjetoitua vähemmän, sekä vastaavasti joukkoliikenteen toimintakuluja ennustetaan toteutuvan noin 80 000 euroa budjetoitua vähemmän. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan katukunnossapidon osalta noin 100 000 euroa muutettua talousarviota suurempina, sekä vastaavasti viher- ja liikunta-alueiden osalta noin 100 000 euroa muutettua talousarviota pienempinä. Alkuvuoden talviolosuhteet olivat aikaisempia vuosia vaativammat ja mm. lumien kuljetukset, liikkaiden torjunta, hiekan poisto sekä ajoratojen ja kulkuväylien höyläykset olivat toimenpidemääriltään suuremmat kuin aiempina vuosina. Ennuste pohjautuu oletukselle, että loppuvuosi on keliolosuhteiltaan helpompi. Lisäksi mahdollista ylitysriskiä on mm. keskusvaraston osalta sekä rakentamisen

henkilöstökulujen osalta, jotka arvioidaan voitavan kattaa kunnallistekniikan suunnittelussa säästyvistä henkilöstökuluista ja asiantuntijapalveluiden ostoista. Teknisen keskuksen toimintakatteen osalta ei esitetä talousarviomuutoksia syyskuun 2019 tilanteessa.

Tilakeskuksen toimintakate on toteutunut 82% suuruisena ja sen ennustetaan toteutuvan muutetun käyttösuunnitelman mukaisesti. Toimintakuluissa (67 %) on näkyvissä viive. Sisäilmakorjausten ja uusien väistötilojen kustannukset painottuvat loppuvuoteen. Lepsämän väistötilojen hankintapäätöksestä on tehty kaksi valitusta markkinaoikeuteen, joka voi hidastaa väistötiloista syntyvien kustannusten syntymistä.

Suunnitelluista vuosikunnossapitokohteista saadaan toteutettua arviolta 50 %. Korjausrakentamisyksikköä ovat työllistäneet odotettua enemmän käyttäjien kiireelliset palvelupyynnöt, kiireelliset vikakorjaukset ja sisäilmasioihin liittyvät toimenpiteet, joiden johdosta vuosikunnossapitoon varattu määräraha käytetään.

Hallinto- ja talouspalvelujen toimintakatteen arvioidaan toteutuvan noin 50 000 euroa talousarviota erinäisistä henkilöstömuutoksista johtuen, mm. rakennusvalvonnassa määräaikainen tehtävä päättyi arvoitua aikaisemmin ja vanhojen rakennuslupien sähköinen arkistointi ei edennyt suunnitellusti. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen mak-

Muutosesitys määrärahoihin

Talousarvioon esitetään lisättäväksi maankäytön ja kaavoituksen tulosalueen maksutuottojen ja muiden toimintatuottojen tuottoarvioita yhteensä 60 000 eurolla

Investoinnit

Investointihanke (1 000 e)	Tot. 2019 1,9	Tot. %	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste
Talonrakennus	-6 714	44 %	-15 345	-12 605
Kunnallistekniikan rak	-8 828	53 %	-16 760	-13 925
Irtaimisto ym.	-30	8 %	-385	-385
Yhteensä	-15 572	48 %	-32 490	-26 915

Toimialan talousarvion mukaista investointimäärärahaa jää vuonna 2019 käyttämättä yhteensä noin 6,7 milj. euroa. Toisessa osavuositarkastuksessa määrärahaa vähennettiin 1,1 milj. euroa. Nyt määrärahaa esitetään vähennettäväksi 5,6 milj. euroa,

Kiinteistö- ja mittausstoimeen on hankittu keilaintakyometri maastotalenttimella kokonaishintaan 49 900 euroa. Investointimääräraha on 50 000 euroa. Teknisen keskuksen kalustohankinnat tehdään loppuvuodesta.

Talonrakennuksen kokonaismäärärahaa arvioidaan jäävän käyttämättä noin 2,8 milj. euroa muutettuun käyttösuunnitelmaan nähden. Toisessa osavuositarkastuksessa määrärahaa vähennettiin 1,1 milj. euroa. Kaikkiaan talonrakennuksen talousarviomäärärahaa jää käyttämättä noin 4 milj. euroa. Osa näistä on budjetoitava uudelleen vuodelle 2020.

Suurimmista käynnissä olevista hankkeista Iso Pata -hanke, Metsolan päiväkodin ja Maaniitun koulun peruskorjauksen rakennustyöt ovat käynnissä. Maaniitun koulun urakat ovat talousarvion puitteissa.

Pihojen uusimisen osalta Mäntysalon päiväkodin ja Urheilupuiston koulun pihaurakat ovat käynnissä.

suosuuksien arvioidaan toteutuvan budjetoidusti. Lopulliset maksusuudet määräytyvät kuitenkin tilinpäätöshetken perusteella.

Maankäytön ja kaavoituksen tulosalueen toimintakatteen arvioidaan toteutuvan noin 60 000 euroa talousarviota paremman. Kaavanlaatomissopimuksista saadaan tuottoja noin 30 000 euroa arvoitua enemmän ja muita tuottoja myös 30 000 euroa enemmän.

ja vähennettäväksi hallinto- ja talouspalveluiden henkilöstömenojen määrärahaa 50 000 eurolla. Nettovaikutus 110 000 euroa.

Hammashoitolaanhanke on siirtynyt investoinnista vuokratiokeeksi.

Isoniitun koulun käyttövesiputkiston uusiminen on käynnistynyt kesäkuussa ja koulun c-osa on valmistunut elokuussa.

Seitsemän veljeksien koulun ikkunoiden uusimista ei aloiteta, koska rakennuksesta siirrytään väistötiloihin. Kouluun kohdistuvat jatkotoimet päätetään kokonaisuutena.

Suurimpia suunnittelu- tai toteutushankkeita on käynnissä kymmenkunta. Pienempiä hankkeita on toteutuksessa yli kymmenen kohdetta.

Talonrakennuksen investointien määrärahavähennykset ovat yhteensä lähes 3 milj. euroa eli investointien nettomäärärahatarve vähenee tämän verran verrattuna edelliseen osavuositarkastukseen. Investointien määrärahatarpeen vähenemiseen vaikuttaa eniten Metsolan päiväkodin ja Maaniitun koulun kustannuksien siirtyminen vuodelle 2020 sekä henkilöstövaje tilakeskuksen rakennuttamisyksikössä.

Mestsolan päiväkodin, Maaniitun koulun ja kunnanviraston talotekniikka- ja muutostyöt hankkeiden säästävät määrärahat esitetään uudelleen budjetoitavaksi vuodelle 2020.

Talorakennushankkeiden toteutuminen 1.1.-30.9.2019 ja ennuste tilikauden toteutumasta

Investointikulut €	MKS 2019	Kum. 9/2019	Tot.- %	Ennuste 2019
18491001 Talorakennus	-15 345 000	-6 714 416	44 %	-12 605 000
18410003 Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	-100 000	-44 131	44 %	-100 000
18410008 Pitkäaikaisosatost 5 ja 6, muutostyöt		0		
18410210 Metsolan päiväkot, uudisrakennus	-3 800 000	-801 906	21 %	-2 500 000
18410214 Suopolun päiväkodin peruskorjaus	-20 000	-8 638	43 %	-10 000
18410305 NYK, peruskorjaus	-100 000	-462	0 %	-20 000
18410311 Lepsämän koulu, vanha osa, peruskorjaus				
18410313 Palveluverkkosuunnitelma, lukio ja kirjasto	-180 000			-60 000
18410314 Maaniitun koulu, peruskorjaus 2017-2020	-2 015 000	-339 974	17 %	-1 100 000
18410317 Syrjälän koulu, lvi ja sisäilmakorjaus	-300 000	-74 416	25 %	-200 000
18410318 Nukarin koulu, rak A ja B peruskorjaus	-1 580 000	-975 577	62 %	-1 580 000
18410502 Taabor, Puolimatkan Krouvi ja Kahvio	-260 000	-256 160	99 %	-260 000
18410601 Kunnanvirasto, talotekniikka- ja muutostyöt	-250 000	-24 632	10 %	-100 000
18410604 Ompulinna, julkisivukorjaus	-525 000	-272 780	52 %	-330 000
18410605 Nurmijärven aluekeittiö	-3 500 000	-2 402 025	69 %	-3 730 000
18410607 Mäntysalon koulun palvelukeittiö	-50 000			-50 000
18410609 Klaukkalan alueen palvelukeittiö	-100 000	-38 558	39 %	-100 000
18410610 Työterveyshuolto, lisätilat	-200 000			-100 000
18410611 Rajamäen alueen palvelukeittiöt	-500 000	-171 826	34 %	-500 000
18410613 Toreenin liikenne- ja pysäköintijärjestelyt				
18410614 Rajamäentie 9, hammashoitola	-35 000	-34 003	97 %	-35 000
18410705 Päiväkotien ja koulujen leikkivälineet		26		
18410708 Lukitusmuutokset	-35 000	-29 711	85 %	-35 000
18410714 Muut pienet hankkeet	-100 000	-78 334	78 %	-125 000
18410719 Taabor, pärekatot	-30 000			-30 000
18410720 Pitkäaikaisosatost, Rajamäentie 9 A	-60 000	-6 086	10 %	-40 000
18410723 Kunnanvirasto, pihat	-100 000	-100 260	100 %	-100 000
18410730 Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmät	-75 000			-50 000
18410751 Ulkoleikkivälineiden uusimiset	-40 000	-403	1 %	-40 000
18410755 Mäntysalon koulu, ikkunoiden kunnostus	-30 000	-23 045	77 %	-30 000
18410758 7 veljeksien koulu, ikkunoiden uusiminen	-50 000			
18410762 Klaukkalan koulu 75, p-alue	-100 000	-25 094	25 %	-100 000
18410763 Monikko	-30 000	-11 419	38 %	-30 000
18410764 Kino Juha	-350 000	-426 238	122 %	-450 000
18410765 Pihat: Mäntysalon päiväkot	-300 000	-219 984	73 %	-300 000
18410766 Pihat: Urheilupuiston koulu	-300 000	-238 702	80 %	-300 000
18410767 Isoniitun koulu	-100 000	-41 036	41 %	-100 000
18410768 Karhunkorven koulu	-70 000	-65 939	94 %	-70 000
18410769 Metsäkylän koulu	-30 000	-3 087	10 %	-30 000
18410770 Rajamäen koulu, rak c	-30 000	-18	0 %	
INVESTOINNIT NETTO	-15 345 000	-6 714 416	44 %	-12 605 000

*) Nurmijärven aluekeittiöhankkeelle siirretään Aleksia-liikelaitokselta määrärahaa 230 000 e.

Kunnallistekniikan investoinnit

Syyskuun lopun tilanteessa kunnallistekniikan kokonaisinvestoinnit nettona arvioidaan toteutuvan budjetoitua parempana. "Kunnallistekniikan rakentaminen" sitovuustasoon sisältyvien hankkeiden kulumäärärahoja voidaan vähentää noin 2,9 M€ ja tulomäärärahoja 0,25 M€ (ARA-avustus). "Klaukkalan tieverkko" sitovuustasoon sisältyvien hankkeiden kulumäärärahoja voidaan vähentää 0,2 M€. Määrärahojen muutokset on esitetty kohdissa "Muutosesitys ympäristötoimialan investointimäärärahoihin" sekä "Muutosesitys kunnallistekniikan rakentamishjelman määrärahoihin". Teknisen keskuksen irtaimistohankinnat arvioidaan toteutuvan budjetin mukaisesti.

Klaukkalan ohikulkutiehankkeen rakentamisvaihe käynnistyi alkuvuodesta 2019 ja etenee suunnitelman mukaisesti. Vanha Klaukan alueen rakentaminen käynnistyy

stabilointiurakalla lokakuussa 2019 ja Heinojan alueen rakentamisen aloitus ajoittuu tämän hetken arvion mukaisesti vuodelle 2020. Muita rakentamiskohteita ovat mm. Alitilantien peruskorjaus, Rajamäen kiertoliittymäkokonaisuus, Kylänpään alue, Jukolantie-Venlantien perusparantaminen, Metsä-Tuomelan katualueet sekä Altian työpaikka-alue. Seuraavalle vuodelle siirtyvien tai osittain siirtyvien hankkeiden osalta, kuten mm. Ylitilantien parantaminen Vanha Klauka (stabilointi) ja Metsä-Tuomelan kunnallistekniikan rakentaminen, tarvittavat määrärahat budjetoidaan uudelleen alkuvuonna 2020 rakentamishjelman hyväksymien yhteydessä. Vastavasti hankkeiden mahdollisesti täsmentyvät aikataulut ja kustannusvaikutukset päivitetään rakentamishjelman alkuvuonna 2020. Kunnallistekniikan rakentamishjelman toteutuminen hankkeittain on kuvattu erillisessä taulukossa.

Kunnallistekniikan rakentamishjelman toteutuminen 1.1.-30.9.2019 ja ennuste tilikauden toteutumasta

Investointikulut €	MKS 2019	Kum. 9/2019	Tot.- %	Ennuste 2019
18493001 Kunnallistekniikka	-16 760 000	-8 828 395	53 %	-13 925 000
18430001 Heinoja 1	-200 000	-139	0 %	-50 000
18430002 Krannilan alue	-15 000			-15 000
18430006 Kylänpään alue	-365 000	-598 442	164 %	-615 000
18430007 Lintumetsän laajennusalue		-4 135		
18430010 Järvimaa	-250 000	-201 628	81 %	-250 000
18430011 Vanha Klaukan alue	-2 000 000	-112 899	6 %	-300 000
18430015 Ali-Tilkka		-478		
18430018 Jukolantien ja Venlantien perusparantaminen	-790 000	-606 633	77 %	-670 000
18430019 Toreenintien-Raalantien ja Rajamäentien risteyskies parant.	-20 000			-20 000
18430021 Alitilantien peruskorjaus	-390 000	-156 031	40 %	-560 000
18430027 Punamullantien peruskorjaus	-30 000			
18430028 Perttulantien valaistus välille Punamullantie-Lopentie	-285 000	-188 328	66 %	-285 000
18430029 Ylitilantien liikenneturvallisuuden parantaminen	-190 000			
18430030 Viirinlaakso II	-50 000	-447	1 %	-50 000
18430031 Kiljavantien suojatiesarekkeet	-685 000	-3 896	1 %	-685 000
18430032 Kiljavantie-Rajamäentie kiertoliittymä	-1 500 000	-1 735 164	116 %	-1 500 000
18430033 Lepsämänjoentie	-200 000	-157 000	78 %	-160 000
18430034 Rm keskustan kadut	-50 000			
18430105 Aleksis-Kiventien parantaminen hautausmaan kohdalla		-1 869		
18430201 Ilvesvuori, pohjoinen työpaikka-alue	-100 000			-70 000
18430202 Ilvesvuori, eteläinen mt130 liittymäjärjestelyt	-250 000	-61 984	25 %	-250 000
18430204 Altian työpaikka-alue	-785 000	-731 440	93 %	-785 000
18430208 Metsä-Tuomelan työpaikka-alue	-800 000	-3 467	0 %	-400 000
18430301 Lepsämäntien liittymien parantaminen välillä Klaukkalantie-A				
18430303 Sadevesiviemärit, vahojen alueiden kuivatus	-150 000	-34 173	23 %	-100 000
18430304 Sadevesiviemärit, varaus	-100 000			-70 000

Investointikulut €	MKS 2019	Kum. 9/2019	Tot.- %	Ennuste 2019
18430305 Reunakivet ja muut kivityöt	-75 000	-207 490	277 %	-75 000
18430306 Istutukset, nurmetukset ja viimeistelytyöt	-50 000	-10 215	20 %	-50 000
18430307 Rakennettujen tealueiden vihertäminen	-15 000	-11 997	80 %	-15 000
18430309 Pienet nimeämättömät kohteet	-135 000	-8 468	6 %	-135 000
18430404 Liikunta-, luonto- ja retkeilyreitistö	-100 000			-100 000
18430405 Liikenneturvallisuusprojektit	-50 000	-40 555	81 %	-50 000
18430406 Pienet kohteet	-35 000	-3 434	10 %	-35 000
18430407 Peruskorjaukset	-30 000			-30 000
18430501 Päällystys	-600 000	-266 283	44 %	-600 000
18430502 Kadun varusteet, laitteet ja ohjaus	-600 000	-130 457	22 %	-600 000
18430503 Suunnittelu, mittaus ja tutkimus	-140 000	-29 677	21 %	-70 000
18430504 Pysäköintialueet, pysäkkikatokset ja muu liikennetekniikka	-200 000	-8 838	4 %	-150 000
18430505 Rautatien turvajärjestelyt	-50 000			
18430506 Haja-asutusalueiden vesihuolto	-50 000	-3 232	6 %	-20 000
18430604 Luonnonvaraiset puistot	-90 000	-74 470	83 %	-90 000
18430606 Leikkikenttien saneeraus	-120 000	-109 305	91 %	-120 000
18430607 Krannila	-70 000	-25 161	36 %	-40 000
18430615 Kuntotien LK		-116		
18430704 Jätehuolto	-35 000			-35 000
18430705 Mets-Tuomelan jäteasema ja maankaatopaikka	-100 000			-100 000
18430809 Rajamäen tekonurmikentän uusiminen	-365 000	-367 366	101 %	-370 000
18430810 Ulkoilutiet ja kuntoratojen peruskorjaukset		-110		
18430817 Muut kohteet, Tornimäen portaat	-175 000	-128 745	74 %	-130 000
18430821 Kirkonkylän liikuntapuiston p-alue	-160 000	-141 576	88 %	-165 000
18430822 Tornimäen p-alue	-310 000	-17 367	6 %	-310 000
18430901 Luhtajoentie välillä Klaukkalantie-Viirintie		-407		
18430902 Luhtajoentie välillä Viirintie-Kunnarinmutka	-150 000	26 896	-18 %	-150 000
18430903 Luhtajoentie välillä Yli-Kunnarinmutka-Havumäentie	-150 000			
18430904 Luhtajoentie välillä Havumäentie-ohikulkutie	-50 000			
18430911 Klaukkalan ohikulkutien suunnittelu	-3 145 000	-2 185 862	70 %	-3 165 000
18430912 Klaukkalantien parantaminen Kirkkotien liittymässä	145 000	142 185	98 %	145 000
18430913 Yleisten teiden kevyen liikenteen verkosto	-100 000	-53 396	53 %	-100 000
18430915 Klaukkalantien parantaminen Ropakkotie-Kiikkaistentien liitt	-530 000	-574 794	108 %	-530 000
18430916 Klaukkalantien kehittäminen	-20 000			
INVESTOINNIT NETTO	-16 760 000	-8 828 395	53 %	-13 925 000

Muutosesitys ympäristötoimialan investointimäärärahoihin (valtuusto):

Investointihanke	Muutos (- vähennys, + lisäys)
Metsolan päiväkoti	-1 300 000 e
Suopolun päiväkodin peruskorjaus	-10 000 e
NYK, peruskorjaus	-80 000 e
Palveluverkkosuunnitelma, lukio ja kirjasto	-120 000 e
Maaniitun koulu, peruskorjaus 2017-2020	-915 000 e
Syrjälän koulu, lvi ja sisäilmakorjaus	-100 000 e
Kunnanvirasto, talotekniikka- ja muutostyöt	-150 000 e
Ompulinna, julkisivukorjaus	-195 000 e
Nurmijärven aluekeittiö	+230 000 e
Työterveyshuolto, lisätilat	-100 000 e
Kunnallistekniikan rakentaminen	-2 885 000 e
Ara-avustus	+250 000 e
Klaukkalan tieverkko	-200 000 e
Yhteensä	-5 575 000 e

Muutosesitys talonrakennuksen pienien talohakkeiden ja kunnallistekniikan rakentamishjelman määrärahoihin (tekla)

Tekninen lautakunta tekee OVK 3:n tilinpäätösennusteen mukaiset määrärahamuutokset kunnallistekniikan rakentamishjelmaan (ehdollinen, edellyttää valtuuston määrärahamuutoksia) ja talonrakennuksen pieniin talohankkeisiin.

Investointihanke	Muutos (- vähennys, + lisäys)
Muut pienet hankkeet	+25 000 e
Pitkäaikaisosastot, Rajamäentie 9 A	-20 000 e
Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmät	-25 000 e
7 veljeksen koulu, ikkunoiden uusiminen	-50 000 e
Kino Juha	+100 000 e
Rajamäen koulu, rakennus c	-30 000 e
Heinoja 1	-150 000 e
Kylänpään alue (ARA-avustus)	+250 000 e
Vanha Klaukan alue	-1 700 000 e
Jukolantien ja Venlantien perusparantaminen	-120 000 e
Alitilantien peruskorjaus	+170 000 e
Punamullantien peruskorjaus	-30 000 e
Ylitilantien liikenneturvallisuuden parantaminen	-190 000 e
Lepsämänjoentie	-40 000 e
Rm keskustan kadut	-50 000 e
Ilvesvuori, pohjoinen työpaikka-alue	-30 000 e
Metsä-Tuomelan työpaikka-alue	-400 000 e
Sadevesiviemärit, vahojen alueiden kuivatus	-50 000 e
Sadevesiviemärit, varaus	-30 000 e
Suunnittelu, mittaus ja tutkimus	-70 000 e
Pysäköintialueet, pysäkkikatokset ja muu liikennetekniikka	-50 000 e
Rautatien turvajärjestelyt	-50 000 e
Haja-asutusalueiden vesihuolto	-30 000 e
Krannila	-30 000 e
Rajamäen tekonurmikentän uusiminen	+5 000 e
Muut kohteet, Tornimäen portaat	-45 000 e
Kirkonkylän liikuntapuiston p-alue	+5 000 e
Luhtajoentie välillä Yli-Kunnarinmutka-Havumäentie	-150 000 e
Luhtajoentie välillä Havumäentie-ohikulkutie	-50 000 e
Klaukkalan ohikulkutien suunnittelu	+20 000 e
Klaukkalantien kehittäminen	-20 000 e
Yhteensä	-2 835 000 e

Asemakaavoitusohjelman toteutuminen

Asemakaavayksikön resurssivajaus ja henkilövaihdokset huomioiden on priorisoitu kahden suuren kaavahankkeen, Heinoja I ja Ilvesvuori P, saattaminen hyväksymiskäsittelyyn vuodenvaihteessa 2019-2020. Alkusyksyyn 2019 on osunut useita suuritöisiä poikkeamispäätöksiä, kuten Klaukkalan S-market ja Vehnäpellontien ja Kisakujan hoivakodit, joiden käsittely on sitonut kaavanlaatijoiden työaikaa.

Asemakaavaohjelman 2019-2023:n mukaisesti työn alla olevat asemakaavahankkeet ovat edenneet seuraavasti:

1-109 Saunatie	Ehdotusvaiheessa.
1-152 Hellaspolku	Ehdotusvaiheessa.
2-232 Heinoja I	Valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn loppuvuodesta 2019.
2-198 Vanha Sähkölaitos	Luonnosvaiheessa, selvitykset meneillään rakennusperintökohteiden kunnan ja historian osalta.
2-XXX Ahjolankulma	Odottaa kaavanlaatomissopimusta.
3-339 Roosankuja	Valmis hyväksymiskäsittelyyn, mutta odottaa maankäyttösopimusta koskevaa neuvottelutulosta.
3-340 Luhtajoentie-Havumäentie	Selvitetään kokonaistaloudellisinta vaihtoehtoa Luhtajoentien linjaukselle, mikä vaikuttaa kaavan hyväksymisaikatauluun. Kaava on ollut ehdotuksena nähtävillä.
3-297 Kyijynpuisto	Ehdotusvaiheessa.
3-336 Mäyräkallio	Alueen toteuttamiskustannukset ovat alustavan arvion perusteella suuret. Kaavan edistäminen edellyttää kokonaisarviota hankkeen kannattavuudesta. Alueen sijainti on kuitenkin niin merkittävä, että hanketta pyritään edistämään ottamalla tarkastelualueeseen mukaan myös Vt 3:n ja Mt130:n väliin jäävät alueet.
3-341 Sorvitie	Ehdotusvaiheessa.
3-342 Klaukkalantie	Kaavahanke jaettu pohjoiseen ja eteläiseen osaan. Ensin mainittu hyväksymiskäsittelyssä syksyllä 2019. Jälkimmäisen suunnittelu aikataulutettu uudessa asema-kaavaohjelmassa alkamaan 2021.
3-326 Viirinlaakso II	Luonnosta suunnitellaan, mm. luontoselvitys työn alla.
3-XXX Vanha linja-autoasema	Maanomistajalla ei ole tällä hetkellä suunnitelmia tontin kehittämisestä.

Yleiskaavoitusohjelman toteutuminen

Valtuusto on hyväksynyt 14.11.2018 § 103 talousarvion käsittelyn yhteydessä yleiskaavoitusohjelman vuosille 2019-2021. Osavuosikatsaus III:n yhteydessä esitetään tiivistetysti yleiskaavoitusohjelman tilannekatsaus.

Kirkonkylän osayleiskaava on ollut luonnoksena nähtävillä

villä keväällä 2019 ja kaavaehdotusta valmistellaan käsiteltäväksi loppuvuonna 2019.

Palojoen osayleiskaavaehdotuksen valmistelulle edellytyksenä on, että maaseutualueiden osayleiskaavojen laatimisperiaatteiden uudistamisesta on sovittu. Kunnanhallituksen perustama kaavoituksen kehittämisselvyysryhmä pohtii periaatteiden uudistamista.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

<p>Strateginen linjaus Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi</p> <p>Suunnittelemme ja rakennamme vaiheittain turvallisia ja esteettömiä kevyen liikenteen väyliä ja reittejä taajamien sisällä sekä taajamien välillä yhteistyössä maakunnan ja valtion viranomaisten kanssa.</p>	
<p>Strategista linjausta toteuttava ohjelma Liikenneturvallisuussuunnitelma, investointiohjelma, kunnallistekniikan rakentamisohjelma</p>	
<p>Tavoite 1 Päivitetään liikenneturvallisuussuunnitelma ja toteutetaan kunnallistekniikan rakentamista suunnitelman mukaisesti sekä edistetään kasvatus- ja valistustyötä ja tiedottamista. Tehdään tiivistä yhteistyötä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.</p>	<p>Arviointitapa/mittari Liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys etenee tavoitellussa aikataulussa vuosien 2019-2020 aikana.</p> <p>Kunnassa tapahtuneiden henkilövahinko-onnettomuuksien väheneminen vuoden 2016 tilastoon (35 kpl henkilövahinko-onnettomuutta) nähden.</p> <p>Kevyen liikenteen väylien ja ulkoilureittien toteuttaminen keskimäärin 1,5 km/v.</p>
<p>Tavoitetaso 2019 Liikenneturvallisuussuunnitelman päivitystyö on aloitettu. Klaukkala-Perttula-välin kevyen liikenteen väylän rakennussuunnitelmat ovat valmiit.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutuu. Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen aloitetaan tavoitteen mukaisesti viimeistään loppusyksyllä. Klaukkala-Perttula-välin kevyen liikenteen väylän rakennussuunnitelmien laatiminen aloitettiin syksyllä.</p>

<p>Strateginen linjaus Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi</p> <p>Kohennamme taajamien siisteyttä ja yleisilmettä sekä rakennamme lisää laadukkaita viheralueita.</p>	
<p>Strategista linjausta toteuttava ohjelma Talousarvio (käyttötalousosa) ja hankkeen projektisuunnitelma</p>	
<p>Tavoite 2 Ylläpidetään vuoropuhelua siisteysasioiden osalta Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa ja kehitetään yhteisiä toimintatapoja. Kannustetaan ja tuetaan kuntalaisia ja järjestöjä siisteystoimissa mm. tiedottamalla aktiivisesti tapahtumista ja mahdollisuuksista edistää siisteysasioita. Siisteyteen panostetaan myös rahallisesti, mikä näkyy konkreettisina tuloksina.</p>	<p>Arviointitapa/mittari Siisti Ilmiö-facebook-sivusto on aktiivinen ja tavoittaa ihmisiä (mm. tykkääjien määrä).</p> <p>ELY-keskuksen urakoitsijoiden toiminta on seurannassa ja siitä raportoidaan tarvittaessa luottamushenkilöille ja kuntalaisille.</p> <p>Järjestetään kuntalaisille kysely siisteydestä. Tulokset raportoidaan. Seurataan Solmu-palautekanavan palautteita asian osalta.</p>
<p>Tavoitetaso 2019 Siistiksi-projekti on kokonaisuudessaan käynnissä. Kuntalaiset kokevat siisteystason parantuneen (yleinen palaute, kyselytutkimus, FCG:n tutkimustilasto).</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen Tavoite arvioidaan toteutuvan. Toimenpiteet ovat käynnistyneet vuosisuunnitelman ja määrärahojen mukaisesti, mm. Klaukkalan tien valtion vastuulla olevien liittymien siistiminen sekä uusittujen nurmetusten ja istutusten hoitaminen, keskeisten näkemäalueiden siistiminen. Lisäksi alueiden siivoustalkoot järjestettiin huhti - toukokuun vaihteessa sekä syyskuussa (20-30 kpl omatoimista siistimisryhmää ympäri kuntaa). ELY:n vastuutahojen kanssa on pidetty tapaamisia. Alueellinen Lions Club ja nuorisopaja ovat jatkaneet kesätyön tarjoamista taajamien siistimisessä Kivenpuiston koulun oppilaille. Woimalan siistimisryhmä on muutamia kertoja siivonnut mm. koulujen ja kunnantalon ympäristöjä. Siistiksi -koti-sivut pidetty ajan tasalla.</p>

Nurmijärven Vesi liikelaitos

Tuloslaskelma (eur)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	5 405 248	67 %	8 082 429	8 082 429	5 253 232	8 288 273
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	168 717	86 %	196 000	196 000	214 837	253 179
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarv. ja tavarat	-851 119	69 %	-1 231 650	-1 231 650	-864 373	-1 180 115
Palvelujen ostot	-1 479 032	74 %	-1 998 078	-1 998 078	-1 479 946	-2 016 510
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-702 598	62 %	-1 140 200	-1 140 200	-719 239	-1 001 045
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-154 009	83 %	-185 270	-185 270	-149 735	-205 539
Muut henkilösivukulut	-19 479	51 %	-38 250	-38 250	-26 454	-41 492
Poistot ja arvonal.	-1 916 212	66 %	-2 900 000	-2 800 000	-1 919 912	-2 604 341
Liiketoiminnan muut kulut	-75 564	66 %	-114 788	-114 788	-71 418	-98 571
Liikelylijäämä (-alijäämä)	375 951	-56 %	670 193	770 193	236 991	1 393 840
Rahoitustuotot ja -kulut	-154 543	64 %	-242 000	-203 300	-154 413	-199 517
Korkotuotot	25 896			30 000	25 223	32 660
Muut rahoitustuotot	431			4 000	1	1
Kunnalle maksetut korkokulut				-40 000		-38 956
Korkokulut	-18 501	23 %	-80 000	-35 000	-17 632	-31 214
Korvaus peruspääomasta	-162 000	100 %	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000
Muut rahoituskulut	-370			-300	-6	-8
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.	221 408	-52 %	428 193	566 893	82 578	1 194 323
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)						
Varausten lis. (-) tai väh. (+)						
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	221 408	-52 %	428 193	566 893	82 578	1 194 323

Toteumaennuste

Tämän hetkisen ennusteen mukaan talousarvio toteutuu hieman käyttösuunnitelmassa ennustettua parempana. Tämä johtuu poistojen ja rahoituskulujen pienemisestä. Liittymismaksuja on kertynyt syyskuun 2019

loppuun mennessä noin 987 500 € eli 76 % koko vuoden liittymismaksukertymäennusteesta (1 300 000 €). Liittymismaksukertymän ennustetaan toteutuvan käyttösuunnitelman mukaisesti.

Muutosesitys määrärahoihin

Ei tarvetta määrärahojen muutoksiin.

Investoinnit

Investointihanke (1 000 e)	KS+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
Vesihuollon rakentaminen	-7 840	-1 781	-6 423
Irtain omaisuus	-100	0	0
Yhteensä	-7 940	-1 781	-6 423

Vesihuoltoverkostojen uudisrakentaminen

Kylänpään alueen kustannusennustetta lasketaan hieman käyttösuunnitelmassa aikaisemmin esitetystä. Kylänpään uusi kustannusennuste on 650 000 €. Järvimaan alueelle on tullut lisää kustannuksia jätevedenpumppaamon varusteluun ja käyttöönottoon liittyen. Pumppaamon pihalla tehdään vielä siistimistöitä ja hankkeen kustannusten ennustetaan nousevan 125 000 euroon.

Vanha Klaukan alueen stabilointitöitä ei saada suoritettua kokonaisuudessaan vuoden 2019 aikana ja kustannusennustetta lasketaan 450 000 euroon. Stabilointiurakka jatkuu vuoden 2020 puolella.

Ilvesvuori pohjoisen alueen rakennussuunnittelun aloitus on viivästynyt ja suunnittelu määrärahoja lasketaan 20 000 euroon. Muiden verkoston uudisrakennushankkeiden osalta arvioidaan pysyttävän käyttösuunnitelmassa esitetyissä kustannusennusteissa.

Vesihuoltoverkostojen saneeraus ja pääjohdot

Ropakkotien verkostosaneeraushankkeen kustannusennustetta nostetaan 10 000 € eli kokonaissumma nousee 110 000 euroon. Urakka on valmistunut, mutta kustannuksia ei ole vielä siirretty kunnan tekniseltä keskukselta Nurmijärven Vedelle.

Alitilantien verkostosaneeraushankkeen kustannusarviota nostetaan 34 000 euroa eli 684 000 euroon. Urakassa on jouduttu tekemään lisätöinä mm. kallioulouhintaa. Jukolantien ja Venlantien kustannusennustetta nostetaan 10 000 euroa eli 360 000 euroon.

Lepsämän ja Nummenpään vedenottamoiden siirtolinjan osuuden 2/3 rakentaminen on käynnistynyt. Hankkeen kustannusten vuodelle 2019 arvioidaan olevan 350 000 €, mikä on 200 000 € alle käyttösuunnitelman. Kustannusten lasku johtuu suunnittelussa tehtyjen kustannusarviota huomattavasti alhaisemmasta urakkahinnasta. Hanke jatkuu vuodelle 2020.

Kiljavantien kiertoliittymän vesihuoltotöiden kustannusten arvioidaan nousevan 10 000 euroa kustannusennusteen tällöin ollessa 210 000 €.

Muiden saneeraus- ja pääjohtohankkeiden osalta arvioidaan pysyttävän käyttösuunnitelman kustannusennusteissa.

Tuotantolaitokset

Teilinummen tekopohjavesilaitoksen imeytyskokeen kustannusten arvioidaan nousevan 270 000 euroon. Tämä tarkoittaa 120 000 euron lisäystä. Kustannuksia syntyy imeytysalueelle rakennettavasta uudesta imeytysaltaasta sekä koepumppauksen raakaveden hinnasta, joka on jäänyt aikaisemmin puuttumaan kustannusarvioista. Lisäksi kokeen tarkkailuun liittyvästä näytteenotosta on syntynyt kustannuksia arvioitua enemmän.

Kaukovalvontajärjestelmän päivitystyön kustannusennustetta lasketaan 150 000 euroon. Ohjelmointityötä ei ehditä tehdä niin paljon, kun alun perin on suunniteltu. Nummenpään ja Kiljavan vedenottamoiden varavoimakoneiden rakennusurakan kustannukset nousevat 20 000 euroa ja uusi ennuste on 220 000 euroa.

Kirkonkylän puhdistamon korvaamisen toteutussuunniteluun varattu määräraha lasketaan 20 000 euroon. Päätöksenteko toteutusvaihtoehdosta on viivästynyt ja toteutussuunnittelun aloitus viivästyy. Lepsämän vedenottamon hapetusjärjestelmän rakentamisen määräraha lasketaan 100 000 euroon. Investointia ei pystytä rakentamaan kokonaisuudessaan valmiiksi vuoden 2019 aikana, koska pilottiajao on jouduttu jatkaamaan.

Klaukkalan puhdistamon lietteenpoiston ja saostuskemikaloinnin tehostamisen kustannusennustetta lasketaan 150 000 eurosta 100 000 euroon. Saostuskemikaloinnin suunnitelmia joudutaan muuttamaan ferrosulfaatin saatavuuteen liittyvien ongelmien takia. Prosessissa tullaan jatkossa käyttämään ferrisulfaattia. Saostuskemikaloinnin tehostamiseen liittyvät työt tehdään pääosin vasta vuonna 2020. Linkojen automatisointiin ja mädätysprosessin tehostamiseen liittyvät työt etenevät ennakoitua hitaammin.

Rantakujan jätevedenpumppaamon saneeraus on valmistunut. Kustannuksia syntyi 180 000 €, joka on 20 000 euroa käyttösuunnitelmassa ennustettua vähemmän. Muiden hankkeiden osalta arvioidaan pysyttävän käyttösuunnitelman kustannusennusteissa.

Muutosesitys investointien määrärahoihin

Investointien määrärahaennusteen arvioidaan olevan vuoden lopussa 6 423 000 €. Tämä tarkoittaa 1 517 000 euro kokonaismäärärahan vähentämistä.

Investointien toteutuminen 1.1.-30.9.2019

Investointikulut, €	MKS 2019	Kum. 9/2019	Tot.- %	Ennuste 2019
18498000 Nurmijärven Vesi	-7 840 000	-2 718 665	35 %	-6 423 000
18480001 Heinoja	-50 000			-50 000
18480006 Kylänpään alue	-725 000	-326 133	45 %	-650 000
18480010 Järvimaa	-95 000	-119 601	126 %	-125 000
18480011 Vanhan Klaukan alue	-800 000	-21 125	3 %	-450 000
18480030 Viirinlaakso II	-10 000			-10 000
18480201 Ilvesvuori, pohjoinen	-50 000			-20 000
18480204 Altian alue	-700 000	-384 623	55 %	-700 000
18480223 Venttiilien rakentaminen ja saneeraus	-72 000			-22 000
18480226 Vesiasemat	-10 000			
18480303 Vanhojen alueiden teiden sv-viemärit	-45 000			
18480305 Laadunvalvonta	-10 000			
18480306 Viimeistelytyöt	-25 000			-25 000
18480307 Suunnittelu, koordinointi, mittaus ja tutkimus	-100 000	-7 026	7 %	-50 000
18480309 Nimeämättömät kohteet	-45 000			-45 000
18480311 Vanhojen alueiden kuivatus	-100 000			
18480314 Varaus	-20 000			
18480315 Jakamaton	-420 000			
18480509 Ropakkotie	-100 000	-4 127	4 %	-110 000
18480512 Vesijohtojen pienet peruskorjaukset	-100 000	-1 542	2 %	-100 000
18480513 Viemärisuutukset ja pienet peruskorjaukset	-150 000			-150 000
18480514 Verkostojen tutkimukset ja suunnittelu	-150 000	-116 181	77 %	-150 000
18480521 Lepsämän ja Nummenpään vo:n siirtolinja 1/3	-628 000	-632 202	101 %	-632 000
18480522 Alitilantie	-650 000	-180 514	28 %	-684 000
18480524 Jukolantie/Venlantie	-350 000	-155 824	45 %	-360 000
18480529 KisLepsämän ja Nummenpään vo:n siirtolinja 2/3	-550 000			-350 000
18480530 Kiljavantien hulevesiviemäri				
18480531 Kiljavantien kiertoliittymän vesihuolto	-200 000	-1 736	1 %	-210 000
18480532 Aluemittauksen laitekaivot	-100 000			
18480533 Tornitien ja Mutkatien päävesijohto	-40 000	-24 125	60 %	-40 000
18480701 Teilinummi, tekopohjavesilaitos	-150 000	-168 808	113 %	-270 000
18480721 Kaukovalvontajärjestelmä	-200 000	-61 237	31 %	-150 000
18480722 Nummenpään ja Kiljavan vedenottamot, kiiteä varavoima	-200 000	-43 750	22 %	-220 000
18480801 Vedenottamoiden peruskorjaus, varaus	-50 000	-12 628	25 %	-50 000
18480811 Pumppaamoiden peruskorjaus, varaus	-80 000	-39 656	50 %	-80 000
18480816 Mäntysalon pumppaamo	-100 000	-28 140	28 %	-100 000
18480823 Klaukkalan puhdistamo	-80 000	-37 320	47 %	-80 000
18480828 Kirkonkylän puhdistamon saneeraus/jätevesien siirto	-50 000	-12 461	25 %	-20 000
18480829 Sääksi ja Vihtilammen padot	-140 000	-75 082	54 %	-140 000
18480830 Lepsämän vo:n hapetusjärjestelmä	-120 000	-88 436	74 %	-100 000
18480831 Rajamäen vesitornin saneeraus	-25 000			
18480832 Klaukkalan puhdistamo, lietteenpoiston tehostaminen	-150 000	-38 780	26 %	-100 000
18480833 Rantakujan jvp	-200 000	-137 608	69 %	-180 000
INVESTOINNIT NETTO	-7 840 000	-2 718 665	35 %	-6 423 000

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus Omaisuuuden hoito ja kestävä kehitys	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Talousarvio (käyttötalous) ja investointiohjelma	
Tavoite 1 Vesilaitoksella on verkoston aluemittausjärjestelmään perustuva vuotovesien etsintäjärjestelmä. Vesijohtoverkoston vuotovedet aiheuttavat turhaa vedenottoa ja pumppausta. Viemäriin tulevat lisävedet varaavat jätevedenpuhdistamoilta kapasiteettia ja voivat aiheuttaa prosessihäiriöitä. Sekä vesijohtoverkoston että viemäriverkoston vuotovesien vähentäminen tehostaa vesilaitoksen toimintaa	Arviointitapa/mittari Tarvittavat vesijohtoverkoston aluemittauskaivot ja jätevedenpumppaamojen virtausmittaukset on asennettu, vesijohto- ja viemärimallinnus on ajantasainen, vesijohto- ja viemäriverkostossa tehdään vuotojen paikallistamista. Vesijohtoverkoston vuotovesiprosentti on nykyistä pienempi.
Tavoitetaso 2019 Suunnitelma aluemittausjärjestelmän toimintaperiaatteista on valmis. Kaivojen ja virtausmittareiden asennus on käynnissä. Jo asennettuja järjestelmän osia käytetään vuototason seurantaan ja tulosten perusteella tehdään vuotojen etsintää vesijohtoverkostossa.	Tavoitteen toteutuminen Työ on aloitettu. Suunnitelma aluemittausjärjestelmän toimintaperiaatteesta pyritään saamaan valmiiksi. Asennettuja järjestelmän osia ei todennäköisesti pystytä vielä käyttämään vuototason seurantaan, koska järjestelmän raportointiohjelmaa ei todennäköisesti ehditä saada käyttöön.

Strateginen linjaus Sujuva arki, palveluiden saatavuus ja joustavuus	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Talousarvio (käyttötalous)	
Tavoite 1 Parannetaan vesilaitoksen asiakkaiden sähköisiä palveluita.	Arviointitapa/mittari Uuden sähköisiä palveluita mahdollistavan asiakashallintajärjestelmän käyttöönotto. Liittymishakemuksen sähköistäminen.
Tavoitetaso 2019 Valmistellaan uuden asiakashallintajärjestelmän hankintaa. Määritellään asiakashallintajärjestelmän sisältötarpeet. Vertaillaan toimittajavaihtoehtoja ja soveltuvat hankintamenettelyt.	Tavoitteen toteutuminen Hanketta ei edistetä vuoden 2019 aikana. Nykyinen asiakashallintajärjestelmä toimii ja sen kanssa pärjätään tarvittaessa vielä hetki. Aluemittausjärjestelmän kehitystyö priorisoidaan tässä vaiheessa asiakashallintajärjestelmän edelle.

Aleksia liikelaitos

Tuloslaskelma (eur)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	KS+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	7 566 126	73 %	10 329 873	10 311 752	7 510 866	9 635 912
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	94 658	42 %	226 750	226 750	103 399	278 305
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarv. ja tavarat	-1 791 475	66 %	-2 735 019	-2 583 219	-1 703 578	-2 431 681
Palvelujen ostot	-845 206	70 %	-1 205 154	-1 219 550	-847 086	-1 219 307
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-3 344 813	71 %	-4 687 931	-4 618 091	-3 186 225	-4 375 457
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-669 203	73 %	-913 077	-913 077	-666 995	-895 551
Muut henkilösivukulut	-101 131	60 %	-167 820	-167 820	-92 573	-147 440
Poistot ja arvonal.	-62 458	33 %	-191 000	-191 000	-489 233	-133 300
Liiketoiminnan muut kulut	-482 500	74 %	-654 835	-641 317	-104 379	-716 002
Liikelylijäämä (-alijäämä)	363 998		1 787	204 428	524 196	-4 521
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	3 522				3 984	18 871
Muut rahoitustuotot	1					
Korkokulut						
Korvaus peruspääomasta						
Muut rahoituskulut	-550				-455	-662
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.	366 971		1 787	204 428	527 725	13 688
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)						
Varausten lis. (-) tai väh. (+)						
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	366 971		1 787	204 428	527 725	13 688

Toteumaennuste

Tulojen oletetaan toteutuvan miltei suunnitellusti. Meinoissa henkilöstökulut sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat

tilit arvioidaan toteutuvan pienempänä kuin talousarviossa. Ennusteen mukaan ylijäämä tulisi olemaan noin 204 000 euroa suurempi kuin talousarviossa.

Muutosesitys määrärahoihin

Kalustomäärärahaa esitetään siirrettävän 150 000 euroa investointeihin.

Investoinnit

Investointihanke	KS+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
Kalusto	-165 000	-86 212	-315 000

Investointien toteutuminen

Määräraha tullaan käyttämään, mikäli tavarantoimittajat pystyvät toimittamaan Aleksian Pataan sovituissa aikataulussa kaikki tilatut laitteet.

Muutosesitys investointien määrärahoihin

Investointihanke	Perustelu	Eurot
kalustomääräraha	yli 7000:n hankinnat kirjataan investointeihin, palvelukeittiöihin hankittavien laitteiden arvot ovat suurempia kuin 7000 euroa	+ 150 000

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

<p>Strateginen linjaus</p> <p>Terve talous ja linjakas päätöksenteko, Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka</p>	
<p>Strategista linjausta toteuttava ohjelma</p> <p>Konserni asettanut Aleksialle 2%:n tuottavuustavoitteen vuosille 2017-2019</p> <p>Henkilöstöohjelma 2017-2019</p>	
<p>Tavoite 1a</p> <p>Yhdistelmätyö otetaan käyttöön ruoka- ja siivouspalvelujen kesken kouluissa.</p> <p>Tavoite 1b</p> <p>Henkilöresurssien käytön suunnittelu ja koordinointi asiakkaan toiminnan mukaisesti.</p> <p>Tavoite 1c</p> <p>Ruokapalvelujen prosesseja ja toimintaa suunnitellaan uuden valmistuskeittiömallin mukaisesti. (Iso-pata ja palvelukeittiö)</p>	<p>Arviointitapa/mittari</p> <p>Uusi organisaatio käytössä kouluissa (kyllä /ei). Henkilöstökulujen pieneneminen yhdistelmätyökohteissa. Aterian hinta, siivouksen hinta/m2.</p> <p>Henkilöstö osallistuu työvuorosuunnitteluun: henkilöstön näkemykset huomioitu ja kirjattu. Työvuorosuunnittelu tarkastettu kouluissa. Aleksian henkilöstökysely.</p> <p>Aterian hinta.</p>
<p>Tavoitetaso 2019</p> <p>Tavoite 1a</p> <p>Yhdistelmätyön suunnittelu alkanut vuonna 2018 ja se jatkuu. Toimintaa pilotoidaan ja otetaan käyttöön niissä kouluissa, joissa se on mahdollista.</p> <p>Tavoitetaso 1b</p> <p>Yhdistelmätyön suunnittelun ja pilotoinnin yhteydessä kohteiden työvuorot tarkastellaan työtehtävien ja palvelun mukaisesti.</p> <p>Tavoitetaso 1c</p> <p>Ruokalistasuunnittelu, tuotekehitys ja logistiikan suunnittelu.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen</p> <p>Uusi organisaatio käytössä. Palvelujen tuottavuus parantunut.</p> <p>TOTEUMA OVK III</p> <p>Uuden organisaation suunnittelu toteutuu.</p> <p>Kouluissa työvuorot suunniteltu vastaamaan palvelun tarvetta. Uudet tehtäväkuvat omaksuttu, työtyytyväisyys kohtuullinen.</p> <p>TOTEUMA OVK III</p> <p>Toteutuu, kun uusi organisaatio on otettu käyttöön. Organisaation käyttöönotto toteutuu vaiheittain vuodesta 2020 alkaen. Pilotti-kohteissa työvuorosuunnittelua tehty.</p> <p>Palvelujen tuotantokokonaisuus toimii tehokkaasti.</p> <p>TOTEUMA OVK III</p> <p>Suunnittelu käynnissä. Toteutuu, kun uusi valmistuskeittiö Aleksian Pata otetaan käyttöön.</p>

Tytäryhteisöt

Nurmijärven vuokra-asunnot Oy

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	8 901 220	73 %	12 235 041	11 914 293	8 710 006	11 707 747
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	2 %					
Liiketoiminnan muut tuotot	42 417			95 000	38 298	105 270
Liiketoiminnan kulut	5 015 363	64 %	7 815 813	7 600 000	5 855 715	8 080 786
Suunnitelman mukaiset poistot	2 325 630		3 100 840	3 100 840	1 941 763	2 589 018
Liiketoiminnan muut kulut	27 122	119 %	22 780	37 000	18 731	70 101
Liikevoitto/ -tappio	1 575 522	122 %	1 295 608	1 271 453	932 095	1 073 111
Rahoitustuotot- ja kulut	383 450	51 %	755 323	755 323	299 736	651 965
Tilinpäätössiirrot	-1 192 072		-540 285	-516 130	-632 359	-421 145
Välittömät verot	0		0	0	0	
Tilikauden tulos	0		0	0	0	0
Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit	19 210 963		21 380 000	23 966 000	5 605 483	8 787 090
Investointien tulorahoitus, %						
Lainakanta	91 034 551	98,30 %	92 607 900	95 896 121	82 031 530	81 918 178
Taseen loppusumma	97 038 465			99 226 000	84 333 729	84 463 532
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä				10	8	8

Toteumaennuste

Asuntojen vuokratästit ovat kasvaneet, mikä pienentää koko vuoden liikevaihdon ennustetta. Vuokratästejä pyritään pienentämään loppuvuoden toimenpiteillä, selkiyttämällä ja tehostamalla asiakaspalvelua, asumisneuvontaa, vuokravalvontaa ja perintää. Vapana olevia asuntoja markkinoidaan loppuvuodesta aktiivisemmin, jotta käyttöaste paranee. Remontteja on tehty alkuvuodesta suunniteltua vähemmän, koska tekniset isännöitsijät aloittivat työnsä vasta kesällä. Loppuvuodesta tehdään kaikkein kiireellisimpiä korjauksia ja valmistellaan

ensi vuoden korjauksia. Henkilömäärän kasvun johdosta henkilöstömenot ylittyvät arvioidusta. Toimisto muuttaa marraskuussa uuteen osoitteeseen ja muuton ja siihen liittyvien hankintojen vuoksi toimiston kustannukset ovat arvioitua suuremmat. Uudiskohde Toimelan alakerassa olevan toimitilan rakentamiskuluihin nostettiin lainaa 1.000.000 e ja lisäksi nostettu rakennuskohteisiin lainoja n. 5.500.000 e. Loppuvuodesta nostetaan lisää lainoja arviolta 7.700.000 e.

Investoinnit

Investointihanke	TA+muutos 2019	Toteutunut	Ennuste koko vuosi 2019
	21 380 000	19 210 963	23 966 000

Investointien toteutuminen

Tilkantie 2: lainaa 15.376.000 e. Valmistuu 6/2020. Arvio: 10.760.000 e nosto v. 2019 ja loput v. 2020, rakennuskustannuksia vastaavasti. Lokakuussa valmiusaste 61 %.

Toimela: lainaa 5.289.750 e + lisälaina 1.000.000 e,

nosto kaikki v. 2019. Investointiavustus 1.763.000 e, Valmistuu 10/2019.

Luhtajoentie 4: lainaa 11.000.000 e, nostettu v. 2018. Valmistuu 12/2019. n. 2.800.000 e rakennuskustannuksia v:lle 2018, loput vuodelle 2019.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus Uudistuotannon toteuttaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma Yhtiön strategia tullaan uudistamaan tänä vuonna. Käynnissä olevat uudisrakennushankkeet (3kpl) toteuttavat strategista linjausta	
Tavoite 1 Uusia asuntoja valmistuu 50 kpl / v	Arviointitapa / mittari Valmistuneiden asuntojen määrä
Tavoitetaso 2019 50 %	Tavoitteen toteutuminen 2019 valmistuu 54+60 asuntoa.

Kiinteistö Oy Aitohelmi

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot. %	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	90 427	75 %	120 570	120 570	84 497	114 640
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	7 %					
Liiketoiminnan muut tuotot						0
Liiketoiminnan kulut	52 245	49 %	105 630	105 630	93 752	137 349
Suunnitelman mukaiset poistot	44 537		59 382	59 382	48 243	64 324
Liiketoiminnan muut kulut	0					0
Liikevoitto/ -tappio	-6 355	14 %	-44 442	-44 442	-57 498	-87 033
Rahoitustuotot- ja kulut	262		262	262	245	245
Tilinpäätössiirrot						
Välittömät verot						
Tilikauden tulos	-6 093	14 %	-44 180	-44 180	-57 253	-86 788
Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot. %	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit			0			0
Investointien tulorahoitus, %						
Lainakanta						
Taseen loppusumma	1 268 185		1 217 538	1 232 740	1 310 238	1 276 921
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä						

Toteumaennuste

Talousarviossa 2019 suoritettavat alv:t kiinteistön tuotoista laskettu liian suurena 1-6/19, oikaistu eli liike-

vaihto kasvoi. Korjauksiin mennyt ennakoitua vähemmän 1-9/2019.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen sekä kuntatalouden vastuullinen johtaminen	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Yhtiön tehtävä on pitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja	
Tavoite 1	Arviointitapa / mittari
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen
100 %	ei tiedossa poikkeamia

Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	37 517	75 %	50 022	50 022	37 517	50 022
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	0 %					
Liiketoiminnan muut tuotot	0		0		0	0
Liiketoiminnan kulut	20 870	43 %	48 179	48 179	21 782	35 646
Suunnitelman mukaiset poistot	27 347		34 787	36 463	32 314	39 605
Liiketoiminnan muut kulut	0		0		0	0
Liikevoitto/ -tappio	-10 700	32 %	-32 944	-34 620	-16 579	-25 229
Rahoitustuotot- ja kulut	0		0	0		0
Tilinpäätössiirrot	0					
Välittömät verot	0					
Tilikauden tulos	-10 700	32 %	-32 944	-34 620	-16 579	-25 229

Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit	0		0			
Investointien tulorahoitus, %						
Lainakanta	0		0			
Taseen loppusumma	869 355		846 458	844 782	890 588	881 245
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä						

Toteumaennuste

Talouden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Toteuma- ja talousarvio –sarakeissa ei ole huomioitu pois-toja, mutta tilinpäätösennusteen luvuissa on.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Kunnan vetovoiman ja kilpailukykyyn vahvistaminen sekä kuntatalouden vastuullinen johtaminen	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Yhtiön tehtävä on pitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja	
Tavoite 1	Arviointitapa / mittari
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen
100 %	Ei tiedossa poikkeamia

Kiinteistö Oy Klaukkalan säästökeskus

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	194 821	71 %	273 000	242 440	205 202	274 890
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	-5 %					
Liiketoiminnan muut tuotot					157	157
Liiketoiminnan kulut	156 989	66 %	238 000	218 416	157 424	232 139
Suunnitelman mukaiset poistot	191 277		255 036	255 036	30 072	40 096
Liiketoiminnan muut kulut	0		0	0	0	450
Liikevoitto/ -tappio	-153 445		-220 036	-231 012	17 863	2 361
Rahoitustuotot- ja kulut	27 390		36 212	33 135	41 750	50 154
Tilinpäätössiirrot						
Välittömät verot						
Tilikauden tulos	-126 055		-183 824	-197 877	59 613	52 516
Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit			0			0
Investointien tulorahoitus, %						
Lainakanta	96 000	120,00 %	80 000	80 000	128 000	112 000
Taseen loppusumma	4 458 730			4 378 971	4 631 668	4 610 108
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä						

Toteumaennuste

Talous toteutunee budjetin mukaisesti. Kiinteistössä on paljon korjaustarpeita, mutta päätöksiä isommista korjauksista tälle vuodelle ei ole tehty.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen sekä kuntatalouden vastuullinen johtaminen	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Yhtiön tehtävä on pitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja	
Tavoite 1	Arviointitapa / mittari
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen
100 %	ei tiedossa poikkeamia

Kiinteistö Oy Nurmijärven virastotalo

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	154 830	80 %	193 000	198 584	136 328	178 124
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	14 %					
Liiketoiminnan muut tuotot			0			0
Liiketoiminnan kulut	133 476	76 %	175 000	175 000	470 800	193 628
Suunnitelman mukaiset poistot	443 913		584 096	591 884	0	0
Liiketoiminnan muut kulut			20 000	0	0	100
Liikevoitto/ -tappio	-422 559	72 %	-586 096	-568 300	-358 058	-15 604
Rahoitustuotot- ja kulut	196 616	67 %	293 290	250 535	96 957	107 253
Tilinpäätössiirrot	0					
Välittömät verot	167		0	167		
Tilikauden tulos	-226 110	77 %	-292 806	-317 932	-237 516	91 473

Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit			0			
Investointien tulorahoitus, %						
Lainakanta	5 747 283	115,82 %	4 962 461	4 962 461	4 697 403	5 875 000
Taseen loppusumma	9 854 937		9 232 157	9 263 053	8 235 974	9 816 253
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä	1			1		

Toteumaennuste

Talous toteutunee budjetin mukaisesti. Loppuvuoden 2019 aikana tehdään ylimääräinen lainanlyhennys.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyn vahvistaminen sekä kuntatalouden vastuullinen johtaminen	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Yhtiön tehtävä on pitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja	
Tavoite 1	Arviointitapa / mittari
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen
100 %	ei tiedossa poikkeamia

Nurmijärven Sähkö –konserni

Tuloslaskelma (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	21 960 621	72 %	30 570 230	31 099 261	21 334 973	30 918 155
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	3 %					
Liiketoiminnan muut tuotot	835 650	184 %	452 931	948 791	378 714	632 248
Liiketoiminnan kulut	-13 689 314	68 %	-19 998 653	-19 786 181	-13 650 726	-19 879 613
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 994 039	73 %	-2 720 680	-2 679 480	-1 881 345	-2 528 869
Liiketoiminnan muut kulut	-1 737 621	72 %	-2 416 370	-2 386 465	-1 988 764	-2 714 581
Liikevoitto/ -tappio	5 375 297	91 %	5 887 458	7 195 927	4 192 852	6 415 549
Rahoitustuotot- ja kulut	645 990			645 990	657 271	380 076
Tilinpäätössiirrot						
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1 121 319	95 %	-1 183 318	-1 568 383	-1 016 883	
Tilikauden tulos	4 899 968	104 %	4 704 140	6 273 534	3 833 239	5 343 665
Tunnusluvut (euroa)	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit	3 559 715		7 774 000	7 774 000		7 880 740
Investointien tulorahoitus, %	193		96	113		
Lainakanta	3 000 000		0	5 000 000		750 046
Taseen loppusumma	101 824 924		103 000 000	103 000 000		97 699 802
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9			10		
Omavaraisuusaste, %	65			63		
Henkilöstömäärä	36		35	36		35

Toteumaennuste

Yhtiön liikevaihto ylitti budjetoidun tason johtuen verkko- ja lämpöliiketoiminnan ennustettua suuremmasta myynnin kasvusta. Budjetoitua parempi käyttökateen taso johtuu pääosin alkuvuonna 2019 tehdyistä päästöoikeuksien myynneistä. Kokonaistulosta paransi-

vat myös rahastojen arvonnousu (palautuneet arvonalennukset) sijoitustoiminnassa. Loppuvuoden ennusteen mukaan tuleme ylittämään budjetoidun liikevaihdon. Myös käyttökate ja kokonaistulos tulevat todennäköisesti ylittämään budjetin.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Tavoite 1 Kotimaisen energian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95%	Arviointitapa / mittari Toteutunut kotimaisen energian osuus kaukolämmön tuotannossa
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen Toteutunut, 97 %
Tavoite 2 Sähkön siirtohintataso alle valtakunnan keskiarvon	Arviointitapa / mittari Vertailu Energjaviraston hintatilastoon
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen Toteutunut
Tavoite 3 Konsernin pitkänajan liikevoitto kestävällä tasolla, joka mahdollistaa nykytasaisen osinkojen maksun kunnalle	Arviointitapa / mittari Liikevoitto (€/%)
Tavoitetaso 2019	Tavoitteen toteutuminen Toteutunut

Rajamäen Uimahalli Oy

Tuloslaskelma	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Liikevaihto	1 152 145	78 %	1 478 600	1 580 000	1 058 338	1 538 667
Liikevaihdon muutos vrt. 1-9/2018, %	9 %					
Liiketoiminnan muut tuotot	525 084	75 %	700 000	700 000	629 930	723 709
Liiketoiminnan kulut (henkiöstö+palv)	-990 141	70 %	-1 409 599	-1 409 599	-987 693	-1 362 732
Suunnitelman mukaiset poistot	-499 837	75 %	-668 600	-668 600	-445 733	-668 600
Liiketoiminnan muut kulut	-635 553	82 %	-771 973	-821 973	-567 818	-823 831
Liikevoitto/ -tappio	-447 845	67 %	-671 572	-620 172	-312 976	-592 787
Rahoitustuotot- ja kulut	389	-7 %	-5 802	400	-5 497	-6 343
Tilikauden tulos	-447 456	66 %	-677 374	-619 772	-318 473	-599 130

Tunnusluvut	Tot. 2019 1-9	Tot.%	TA+muut. 2019	TP 2019 Ennuste	Tot. 2018 1-9	TP 2018
Investoinnit	0			0	0	0
Investointien tulo-rahoitus, %						
Lainakanta	12 007 000	100,00 %	12 007 000			12 007 000
Taseen loppusumma	10 257 389		10 425 240			10 844 560
Sijoitetun pääoman tuotto, %						
Omavaraisuusaste, %						
Henkilöstömäärä	20			20	20	20

Toteumaennuste

Tarkastelujakson perusteella uimahalliyhtiö ennustaa talouden toteutuvan suunnitellusti. Asiakaskäyntejä on kertynyt ensimmäisen yhdeksän kuukauden aikana 211 306, tämä on 29 842 asiakaskäyntiä enemmän kuin vuonna 2018. Asetettu kävijätavoite tälle vuodelle on

260 000 asiakaskäyntiä. Ensimmäisen yhdeksän kuukauden jälkeen asiakaskäyntien toteutumisosuus on 81 %. Tarkastelujakson perusteella voidaan ennustaa vuoden kokonaisasiakasmäärän nousevan 290 000 asiakaskäyntiin.

Investoinnit

Investointihanke	TA+muutos 2019	Toteutunut Ennuste koko vuosi 2019
Harmaavesien Ito		0

Investointien toteutuminen

Uimahalliyhtiö ei toteuta omistajalta rahoitusta edellyttäviä energiainvestointeja vuoden 2019 aikana.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus	
Ylläpidetään ja kehitetään hyvinvointia edistäviä palveluita	
Strategista linjausta toteuttava ohjelma	
Tavoite 1 Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka	Arviointitapa / mittari Vuosittain tehtävä työilmapiirikysely
Tavoitetaso 2019 90 % henkilöstöstä kokee työilmapiirin hyväksi (7-10)	Tavoitteen toteutuminen Helmikuussa tehdyssä terveystarkastuksessa kaikki työntekijät kokivat työilmapiirin hyväksi
Tavoite 2 Palveluiden tuotteistaminen	Arviointitapa / mittari Reaaliaikainen asiakastyytyväisyyskysely
Tavoitetaso 2019 Asiakastyytyväisyys on 85+ %	Tavoitteen toteutuminen 14.10. raportissa asiakastyytyväisyys on 88,30 %
Tavoite 3 Asiakkuuksien johtaminen	Arviointitapa / mittari Asiakaskäyntikerrat päivä / vuosi
Tavoitetaso 2019 780 asiakaskäyntiä päivä ja 260 000/vuosi	Tavoitteen toteutuminen Tarkastelujaksolla asiakaskäyntejä on ollut ka. 880/päivä. Toteutumaprosentti on 81 % suhteessa vuositavoitteeseen.
Tavoite 4 Terve talous ja linjakas/nopea päätöksenteko	Arviointitapa / mittari Toimintatuki pysyy vakaana. Toimintatuen osuus liikevaihdosta
Tavoitetaso 2019 Toimintatuki max. 47,5 % liikevaihdosta	Tavoitteen toteutuminen 45,50 %

5 Talousarviomuutokset

Käyttötalouden määrärahamuutokset

YLIN PÄÄTÖKSENTEKO	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	-570 000	0	
Menot	-2 294 955	0	-3 900 000	
Toimintakate	-2 294 955	-570 000	-3 900 000	
Rahoituserät ja poistot	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	0	-4 027 491	
Menot	0	0	0	
Toimintakate	0	0	-4 027 491	
Konsernipalvelut	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	0	0	
Menot	0	0	-368 000	
Toimintakate	0	0	-368 000	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	0	0	
Menot	0	-750 000	0	
Toimintakate	0	-750 000	0	
Ympäristötoimiala	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	170 000	60 000	
Menot	0	-878 000	50 000	
Toimintakate	0	-708 000	110 000	
Aleksia -liikelaitos	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	0	0	
Menot	0	0	150 000	
Toimintakate	0	0	150 000	
Nurmijärven vesi -liikelaitos	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Tulot	0	0	0	
Menot	0	0	0	
Toimintakate	0	0	0	
Vaikutus toimintakatteeseen	-2 294 955	-2 028 000	-8 035 491	0

Oheiseen taulukkoon on kerätty koonti Nurmijärven kunnan käyttötalouden määrärahamuutoksista toimialoittain ja osavuositarkastuksittain. Tarkemmat tiedot muutosesityksistä löytyvät toimialojen käyttötalouden toteutuminen -osiosta.

Investointien määrärahamuutokset

Investointien määrärahamuutokset	OVK I	OVK II	OVK III	Muut
Maanhankinta	0	0	-1 000 000	
Osakkeet	0	0	0	351 000
Talonrakennus	300 000	-1 115 000	-2 740 000	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0	0	-2 835 000	
Irtain omaisuus	10 000	0	-75 000	
Aleksia	0	-230 000	150 000	
Vesilaitos	0	0	-1 517 000	
Yhteensä	310 000	-1 345 000	-8 017 000	351 000

Taulukossa on esitetty muutokset Nurmijärven kunnan investointien määrärahoihin investointilajeittain ja osavuositarkastuksittain. Tarkemmat erittelyt löytyvät toimialojen käyttötalouden toteutuminen -osiosta.

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta
PL 37, 01901 Nurmijärvi
Katuosoite: Kunnanvirasto, Keskustie 2 b
Puhelin: (09) 250 021
kunta@nurmijarvi.fi
www.nurmijarvi.fi